

EGYHÁZI KÖZLÖNY

VEGYES TARTALMÚ S IRODALMI FOLYÓIRAT.

1890-iki évf.

SZERKESZTI ÉS KIADJA:
DEDEK GREGENS LAJOS.

14-ik szá n

Megjelen minden hó 4-én és 19-en másfél cseleg két ivon. A lap előzetési ára januártól-decemberig 2 frt. osztr. magy. ért. postai szerkűdésel együtt.

BUDAPEST, július 19-én.

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető küldemények, pénzek hirdetések, reklamációk stb. a szerkesztő nevére címezve Budapest-Lipótváros Plehánia, Lipót-ter 9. sz. küldendők.

Belgium dicsősége.

Több hatvan esztendejénél, hogy Belgiumban katolikus párt szervezkedett. Azóta hol uralomra jutott, hol három, hat vagy kilenc esztendeig a liberális pártnak volt kénytelen átadni a hatalmat, a melylyel szövetségbe szakította el a katolikus Belgiumot a protestáns Hollandiától. Hatvan esztendei küzdelemnek eredménye végre, hogy a belga liberalizmus legyőzve s megsemmisítve a porban hever.

A június havi választások a katolikusoknak fényes diadalt hoztak. A képviselőháznak többsége két harmadánál nagyobb arányban katolikus s a Bernaert-kormány nyugodtan nézhet a jövő eshetőségei elébe s bölcs nyugalommal foghat szociális reformok megvalósításához, a melyekre Belgiumban égető szükség van.

Pedig mennyi kitarással s fáradtsággal kellett e liberális politikával megküzdeni. Minduntalan szocialista mozgalmak foglalták el a kormány tettejét. A Poubaix-eset még élénk emlékeztetünkben van; avval akarták a liberálisok a katolikus kormányra sütni a legkiáltóbb politikai jellemtelenség bélyegét. A liberális kisebbség e mellett erőszakoskodó is volt a képviselőházban s azon kívül; ott larmázott, itt az utca csöcselékével szövetségbe s fanatikus antiklerikalizmusában annyira ment, hogy urnapi körmenetet támadott meg.

Mindannak daczára a választási diadal teljes, a katolikus uralom hosszú időkre biztosítva van. Természetes tehát, hogy a liberálisok hallatlan presszióval vádolják a kormányt: ez szokott a kisebbség primitív csatakiáltása lenni, még akkor is, ha a többség óriási. Ilyen ellenzéki jajkiáltást hallottunk legutóbb a veszprémi választásnál is. Belgiumban azt még avval toldották meg, hogy papok, püspökök és kolostorok milliókat áldoztak választási költségekre. Ez a vád kompromittáló beismerés a belga liberális párt részéről: mert Fr ére-O rban, a liberális ex-miniszterelnök nagyon jól tudhatja, hogy hány milliójába került az 1878. évi győzelme.

Senkinek sem jut eszébe azt állítani, hogy a belga katolikus párt paradicsomi ártatlanságban állott volna az urnak elé. A mig parlamentarizmus áll fönn, addig többé-kevésbé jogosultak az alkotmányos kiadások is. De másrészt a diadal tisztasága s őszintesége is kétségtelen, ha tekintetbe vesszük a belgumi választási viszonyokat.

A kis királyságban fölötte nagy a választási cenzus. Negyvenhárom frank egyenes állami adó a minimum, a mely a pátlékokkal együtt 200 frank erejéig emelkedik. Ismételjük: ez a minimum. A gazdag gyáriparral rendelkező államban pedig bizonyára nem csekély lesz azok

száma, a kik ama minimum tizszeresét fizetik. Azután, a cenzus magassága kizárja a szegényebb földműveseket a választásból, holott minduntalan azt halljuk, hogy a parasztság a klerikalizmus legszilárdabb oszlopa.

Bizonyos, hogy az olyan polgárt, a ki 200 frank adót tud fizetni, nehéz lész megvesztegetni. Viszonylag pedig ezek a választók legszegényebbjai. És Belgiumban a választók száma alig haladja meg a 120,000-et; e csekély számról pedig joggal kell föltételeznünk, hogy vagyonos, független polgárok, a kik meggyőződésük szerint szavaznak s a kiket 1878-ban ideig-óráig megteveszthettek a liberális pártnak nagyhangú ígéretei, meg talán a mindig liberális tözsdétől s nagy gyáripártól nyert milliók.

Különösen két helyen csufos vereséget szenvedett a liberális párt. Gentban, a hol négy esztendő előtt a katolikus jelölt 107 szavazattöbbséggel győzött, most pedig 500-zal. És a brabanti tartományban, a hol emberemlékezet óta most először esett meg, hogy a liberális párt jelöljei egytől-egyig elbuktak.

Szóval a vereség csúfos s óriási jelentőségű. A liberálisok azt sem tudják most, mihez fogjanak. Kifogytak választási eszmékből s eszközökből. S végső kétségbeesésükben ahhoz fordulnak, hogy hangosan követelik a választási cenzus tetemes leszállítását, illetőleg az általános szavazatjog behozatalát. A mostani választások diadalmasan mutatták ki, hogy az ugynevezett bourgeois elemre nem számíthatnak; pedig ez a társadalmi osztály hagyományszerűleg volt oszlopa a liberálizmusnak. Fogják tehát magukat s az általános szavazatjog segítségébe kapaszkodnak. Ez meg annyit jelent, hogy a gyári munkások tömegeire akarnak számítani. Egy részük czocialista, anarchista s így elég furcsa lesz a liberálisokkal való szövetségésük. De miután akadnak olyan emberek, a kik az ördöggel is szöveteznek: úgy vannak a belga liberálisok, a kik végszükségükben akár petroleurókkal és dynamitardokkal is összeállnak.

Kétségtelen, hogy Belgiumban ez őszre épen az emlitettekől kifolyólag mozgalmas idők várhatók. A liberálisok fel fogják izgatni a munkásokat, hogy általános szavazatjogot követeljenek, a mi már ugyis benne van programjukban. Két eszközzel állhatja útját annak a katolikus kormány: a keresztény szocializmus terjesztésével s a szocialis reformok megvalósításával s az izgatások ellen még egy olyan tükröt is mutathat be, a mely reprodukálja a liberális gyárosok embertelen viselkedését munkásaikkal szemben.

Ismételjük: nagy történelmi jelentősége van a belga katolikus párt győzelmének. A liberálizmus pedig teljesen lejártá erejét, úgy, hogy végső erőfeszítésében a szocialistákkal kénytelen szöveteznie. Ez pedig a rendnek barátjait fokozottabban mérvben fogja a katolikus táborba terelni.

Doctor Lulinus.

AZ EGYHÁZ MULTJA ÉS JELENE.

Rovatvezető: Ankerstoki Stockinger János.

A katolikus vallás első nyomai őseinknél.

Az isteni Gondviselés, mely a népek sorsát intézi, nem engedte meg, hogy a vitéz magyar nemzet a világtörténelem lapjain csupán mint Isten ostroma szerepeljen. Sokkal szebb, sokkal magasabb volt azon szerep, melyet számára kijelölt. A nyugati műveltség örvé, Krisztus arájának az egyháznak védő lovagjává kellett lennie. De hogy ez lehessen, meg kellett nemesülnie, a szellem hatalmát kellett megismernie, katolikusává kellett lennie.

A magyaroknál eddig csak az erő, a férfui bátorság volt számbavehető erkölcs. A szellem erejét becsülni a külországokban tanulták meg. Midőn Luidolf, egyesülve a trónkövetelő Arnulffal, saját atyja, a hatalmas I. Ottó császár ellen pártot ütött, a magyarok, mint Arnulf szövetségesei jelentek meg a német birodalomban. 954 tavaszán Konrád hercegnek, a frank tartományok kormányzójának seregeivel együttesen harcoltak. Csakhamar elváltak azonban tőlük, s átkelvén a Maaton, majd az Ardenni hegyeken a Rajnán túl fekvő tartományokat özönlötték el. Így érkeztek meg, folytonos rablás és pusztítás között, a gemblouxi monostorhoz. Itt azonban Guibert szerzetes fegyvertelenül, de Isten szavának erejében bízva, oly elszántsággal lépett a magyarok elébe, hogy vagy meghal, vagy megmenti testvéreit a biztos haláltól. A hit igéit hirdetve lassanként lecsillapítá dühöket s lelki üdvükről beszélgetve, néhányat megtérített közöttük. A lovas nép az agg szerzetesben megtanulá becsülni a szellemi erőt s a kolostor alól elvonult. Hasonló eset történt a Sambre folyó partján fekvő lobesi kolostornál is. A szerzetesek, erőhatalom hiányában a kolostornak táján lakó néppel együtt azon hegyre vonultak, mely sz. Uzsmar és Ermin testét rejté magában. Buzgó imádság volt egyedüli fegyverök. És e fegyver most sem hagyta őket cserben. A magyarok húsvét utáni vasárnap jelentek meg a söténnnyel erősített hegy aljában s csakhamar rohamot intéztek a győnye erősség ellen. A megtámadottak, világiak, papok és szerzetesek vállvetve harcoltak s erejük végső megfeszítésével igyekeztek az erős rohamnak ellen állani. Midőn oda jutottak, hogy teljességgel kétségbe kellett esniök, csak e riadás hangzott: *Kyrie eleison!* Szent Uzsmar segits bennünket! Már a berohanástól felve, egymásnak a búcsucsököt osztogatták, már a legtöbben a feladásról értekezének, midőn egyszerre egy pár galamb repül ki a templom sekrestyéjéből s a vivők táborát háromszor megkerüli. Erre rögtön roppant zápor állott be, mely a pogányok nyilasát, a hűrok megereszkedvén, lehetetlenné tette. Iszonyú rémület szállotta meg erre a magyarokat, úgy hogy futásnak eredtek s a kolostor ekkép csodás módon kikerülte a végpusztulást.

Ezen és számtalan hasonló eset, melyeket őseinkről a német krónikások följegyeztek, de főkép a gyászos emlékü lechfeldi ütközet (955. aug. 10.) gondolkozóba ejtettek a magyarok főurait, de legkivált Gyejcs-et, ki Taksnak a vezéri méltóságban 972-ben utódja lön.

Gyejcs belátta, hogy bármily nagy legyen népének bátorsága és ereje, a nyugatiak szellemi fensőbbségének s ha ezek egyesülten támadják meg, hadi erejének ellentállani nem tud. Belátta a bölcs vezér azt is, hogy népe csak úgy foglalhat helyet Európá népei között és ő csak úgy számíthat a szomszéd fejedelmek elismerésére, ha Krisztus tanainak követőjévé válik. Nagyban érlelte lelkében e tervet lelkes neje, a keresztény Gyula vezérnek leánya. Sarolta is, ki mindent elkövetett, hogy férje a keresztység szentségének áldásaiban részesülhessen. Azonban Gyejcs megelégedett egyelőre azzal, hogy az országába jövő hitküldérek megtűrté, sőt azokat védelmében részesítette.

Az első, ki térítési szándékkal lepte át hazánk határait, egy Wolfgang nevű einsiedelni szerzetes volt. Wolfgang 972-ben jött az országba, működését azonban kevés siker kísérte. És csakhamar, részint mint elítélőja mondja, mert a megrögzött tévelygések burjánjait kiirtani és a csökönyös szivek parlag földeit az evangyéliumi kapával fölzsággatni s azokba a hit magvait

vetni haszontalan fázadozik vala, részint és főképen, mert Pilgrin, a nagyarágyó passauai püspök akadályokat gördített útjába, visszatért, hogy a hithirdetés vándorbotját a regensburgi egyházmegye pástorbotjával cserélje fel.

Időközben Gyejcs vezér jó szelleme, a keresztény Sarolta kora sirba hanyatlott. A quedinburgi udvarnak (Ottó császár udvara, mert Quedinburg volt székvárosa) azonban sikerült Gyejcs számára ismét keresztény nőt, Miczislávnak, a lengyelek fejedelmének leányát, Adelheidet (Etelka) megnyerni. Az új királyné dicséretesen folytatta Sarolta művét és minden alkalmat felhasználta, hogy férjét a keresztény vallás iránt hajlandóbbá tegye. Az ő befolyásának köszönhető, hogy midőn Piligrin passauai püspök nagyszámu papot és szerzetest küldött az országba, azokat Gyejcs szívesen fogadta, sőt hogy a magyarok bántalmazása ellen megoltalmazza, vendégeiül tűntette fel. A térítők fázadozása ezuttal nem maradt sikertelen s a magyarok megkeresztelkedése szép reményekre jogosítólag indult meg. Piligrin püspöknek VII. Benedek pápához intézett leveléből tudjuk, hogy a nemesebb magyarok közül mintegy ötezer nő és férfi fogadta el a katolikus hitet és megkeresztelkedett. A magyarok között különben ez időtájtban már sok keresztény lakott, mért szokások volt a legyőzötteket, mint foglyokat magukkal vinni és országukban megtelepíteni. Adelheid befolyásának köszönhető ismét, hogy e keresztény foglyoknak Gyejcs vezér szabad vallásgyakorlatot engedett. Szabad volt ezentül gyermekeiket a hitterítők által megkereszteltetniök, sőt templomokat is építhettek, hol a közös istentiszteletben, melyet oly soká nélkülözniök kellett, részt vehettek. Természetes, hogy e fogly keresztények egyes magyar családokat szintén megnyertek Krisztus vallásának.

Azonban a szépen megindult hittérítés csakhamar elakadt. 975 táján Németországban belső viillongások törtek ki, melyek arra kényszerítették Piligrint, hogy a magyaroknál időző papjait visszaszólítsa. Különben is e papok soha czélt nem értek volna, mert járatlanok lévén a magyarok nyelvében, nem ismervén természetüket és sajátos szokásaikat, nem is tudtak a magyarok szívére beszélni, őket az új vallásnak teljesen megnyerni. Csak midőn Bela (Adalbert) prágai püspöknek 994-ben sikerült Gyejcs-et a katholicizmusnak annyira megnyerni, hogy ő maga is megkeresztelkedett, sőt fiát Vajkot, ki a szent kereszttségben István nevet nyert, megkereszteltetni engedte, csak akkor tűnt fel a remény, hogy a magyar nemzet a kath. világegyetem tagjává leend.

A magyarok megtérése.

Miután Piligrin hittérítői elhagyták hazánkat, sok ideig egy kath. pap sem lépte át Magyarország határát. S midőn utóbb quedinburgi Bruno püspök, ki később porosz földön martýromságot szenvedett, mint a német császár követe az országban megfordult, saját szavai szerint a »kereszténységnek, csak árnyékát látta.

Gyejcs vezér végre is meggyőződött arról, hogy ingadozó eljárása mellett népének tömeges áttérésére nem számíthat. S miután a politikai látóhatár is meglehetősen borús volt s méltán tarthatott egy középeurópai véd és dacszövetség létrejöttétől, melynek éle a magyar nemzet ellen irányult volna, elhatározta, hogy szakítva a habozással, érelyesen fogja a megtérést sürgetni. Szándékát közlé a külföldi keresztény királyok és fejedelmek udvaraival s kijelenté, hogy kész örömet telepit meg idegen földről bejövő keresztény lovagokat országában, ha azok tervének kiviteleben segíteni fogják. E hirre Németország, az olasz és frank tartományok előkelő lovagai, sőt fejedelmek és egyes ispánok jelentek meg hazánk földén* s ezek segítségével Gyejcs vérontás árán is terjeszté Jézus vallását.

Ily körülmények között tűnt fel Magyarország határán az a férfiú, kit eddig közönségesen a magyarok apostolának tartottak: Adalbert (Béla) prágai püspök.

Adalbert Libicz vr hatalmas urának Szlavniknak volt fia. Ő az első cseh egyházfejedeleme, ki nemzete veréből származva jutott e fényes polczra. Fölszentelése előtt Vojtechnek hívták s ujabb nevét Adalbert magdeburgi püspöktől nyerte. Csakhamar (983-ban) prágai püspökké lön s kinevezetése hazájában kitünő

* Ezekből származnak a Babócsiak (Tibold tannenbergi gróf utódai), a Bathányiak, Forgáchok, Kubinyi és Ujhelyi családok (Hunt és Pázmán), a Niczkyek, Sztárayak (Wasserburgi Wenzelin révén a Jáki család), Wolfer, Hedris.

örömmel fogadtatt. Miután azonban az új püspök az egyház hű fia volt s mindenben a legszigorubban ragaszkodott az egyház előírásaihoz, a pogánysághoz szító csehek csakhamar ellene fordultak s üldözni kezdték. Adalbert látván, hogy műkölése meddő maradt, elveszté minden reményét, hogy hazájában (Csehországban) a kath. egyházat megszilárdíthatja s néhány hozzá hű emberrel Rómába ment. hol 990-ben sz. Elek holostorában vonult meg. Azonban a pápa nem engedte elcsüggedni az ur szöllőjének e hív munkását s reabírta 992-ben, hogy visszatérjen Csehországba s folytassa tovább üdvös működését.

Adalbert kísérői között volt bizonyos Radla nevű szerzetes is, kit a püspök (993-ban) a brewnowi benczés kolostor apatjává tön. Radla. később az Anasztáz (szlávul Asztrik) nevet vette töl. És ez az Asztrik volt az, ki Adalbert figyelmét Magyarországra irányozta.

Történt ugyanis, hogy Adalbert visszatérvén Csehországba összeitközésbe jött a hatalmas Wrsowecz családdal. Ezek egyikének neje, kinek mint hitzegőnek, ősi cseh szokás szerint férje kezéből balált kellett volna szenvednie, Adalberthez menekült. A püspök megemlékezve arról, miként bánt el edes üdvözítőnk a bűnbánó Magdolnaval, a megtérő nőt szívesen fogadta. nehez bünetöl feloldozta s a prágai Sz. György apacza kotostorba helyezte. Azonban a vérszomjazó tömeg a püspöki lakot megrohanta, a püspököt bántalmazta s a szegény védelmen nék előhürszolva rejtekeből, férje által lefejeztette. Ezen esemény végkieserítette Adalbertet s elhatározta, hogy visszamegy Rómába s azért Asztrikot előre küldte, hogy a pápát a püspök eljövételéről s a történetekről értesitse.

Asztrik utnak is indult, azonban csak Magyarországra érhetett. Innen Gyejcs és Adelheid kerésere levelet küldött Adalbertnek, melyben leírta, mennyire buzgólkodik a magyar vezér nepe megtérítése körül s mily szívesen látná a tudós püspököt udvarában.

Adalbert engedett a szives meghívásnak s utjába ejtve Magyarországot, betért a magyar vezér udvarába, hol oly szerencsével működött, hogy 994-ben az esztergomi várhegyen épült templomban magát Gyejcsét és egész családját is megkeresztelte. Gyejcsnek Saroliatól származott fia Vajk, ezen alkalommal a sz. kereszttségben István nevet kapott.

Adalbert e magasztos esemény után nemsokára utra kelt s Gyejcs most mar, az udvarában visszamaradt Asztrik segélyvel, kettőzött hévvel folytatta a térítés nagy munkáját. Azonban az isteni Gondviselés másként határozott. A magyar nemzet megtérítésének dicsősége, a magyarok apostolának neve, ép ugy nem volt Gyejcsnek, mint nem volt Wolfgangnak, Piligrinnek, Adalbertnek vagy Asztriknak szánya.

Történt ugyanis, a krónika elbeszélése szerint, hogy midőn Gyejcs egyszer a lázadó pogányok megtörésén és püspökségek alapításán törte volna fejét, Isten különös kegyességéből égi jelenést látott álmában. Megjelent előtte egy szép ifju, a ki tudarta: adta, hogy neki, mint a kinek kezei embervérrel vannak bemooskolva, nincs megengedve végrehajtani a mit tervez. Megvigasztalta azonban azzal, hogy fia az, a kit az isteni Gondviselés mindennek végrehajtására kiválasztott.

Gyejcs vezér tehát, bár nem vihette keresztül tervét, mégis megtörte a jeget, letette a megtérés első alapját és 997-ben azon vigasztaló tudattal szállott sirjába, hogy fiában, az immár keresztény Istvanban, művének méltó folytatója akadt.

István, elfoglalva atyja vezéri székét, bölcsességének és szentségének első jelül szakitott atyja erőszakoskodó s a vérontástól sem irtózó eljárásával. Jól tudta ő, hogy a sziveket csak szóval lehet megnyerni. A kard jó arra, hogy életet oltsion ki, de életet önteni senkibe sem tud. Krisztus Urunk és apostolai nem karddal, keresztellett hódították meg a világot. Ezek példája után indult István is. Önmaga járta be az országot. Megfordult a gazdagok szállásain, a szegény földművesek kunyhójában, a harcosok sntaiban s mindenütt hirdette a testé vált igét. Krisztus igaz vallását. Néha többekkel együttesen, máskor egysékekkel társa ogva fejtegette a hit igazságát, annak magasztos parancsolatait s főségség kegyseréit. Es fáradozásait csakhamar siker köronázta. Az általa behívott papok aliggyőzték keresztelni a jelentkezőket s csakhamar templomok és monostorok emelkedtek a régi Pannónia bércein s virányos tereit a hittérítők egész seregelépe el. Így történt, hogy a szilaj ázsiai erkölcsű magyar faj meghajtá ember előtt görbedni nem tudó nyakát Jézus szelid nemesítő

igájába s a pogány »emberevőknek« hirdetett nép minden más népeket fölülmulva, rövid idő alatt az egy igaz Istennek áldozott. A magyar nép apostola tehát István vezér, kit a pápa több királylva tett s kit halála után rövid időre az egyház szentjeinek sorába igtatott.

(Folyt. köv.)

Tanügyi Szemle.

Rovalvezető: Gyurky Ödön

Tanárok gyűlése.

Magyarország középiskoláinak tanárai e hó első napjaiban tartották meg rendes évi közgyűlésüket Budapesten. A 151 gimnázium és 29 reáliskola tanári karának huszonnegyedik közgyűlése volt ez már, de tekintve az értekezletre kitűzött, a megvitatásra kijelölt tárgyakat, tekintve a hangoztatott eszméket és nézeteket, a huszonégy között is egyike volt kétségkívül a legfontosabbnak és legfigyelemreméltóbbnak.

Nem mulaszthatjuk tehát el, hogy e helyen is, röviden vizsgálva ne pillantsunk a nagy gyűlés lefolyására, s ujar ne hangoztassuk azokat a nézeteket, melyek a magyar tanár világ ez idei nagygyűlését dominálták, s annak kebelében a legélelkebb rokonszenvvel találkoztak. Örömmel tehetjük ezt, mert kétségen kívül hely zik, hogy középiskolai tanárságunk feladatának magaslátán áll, midőn oly kérdéseket vesz napirendre, melyek nemcsak hogy aktualis jelentőségűek, hanem az öntudatra ébredt és tevékenységet sürgető nemzeti szellemnek is legégettebb szükségletei közé tartoznak. Értjük ez alatt: a *nemzeti nevelés eszméjét és az egységes középiskola kérdését.*

Berzeviczy államtitkár, ki a tavollévő minisztert képviselte, tette azt a kijelentést, hogy középiskoláinkban első sorban es föltétlenül el kell érünk, hogy minden ifju, ki a közép iskolából kikerül, nemzeti nyelvünket szóban és írásban teljesen bírja nemzeti irodalmunkat ismerje és becsülni tudja: épp úgy ismerje hazánk földjét és nemzeti történetét; és a mi legfőbb: *át legyen hatva a valódi honszeretet és a nemzethez való hűség érzésétől.* Az igazi nemzeti nevelésnek illetén hangoztatása, azon alkalommal, midőn a jövő középiskolájáról, az egységes középiskoláról volt szó, nem jelenthet mást, minthogy ezt az új középiskolát a nemzeti nevelés szellemének megfelelőleg, annak követelményeihez alkalmazottan, annak céljai eléréséhez alkalmasan kell berendeznünk és szerveznünk. S midőn a kormány képviselőjének eme nyilatkozata mellett az egységes középiskola kérdésének érdemes előadója is kijelenti, hogy az »egységes középiskola megalkotásánál szerepet kell juttatni nemzeti egységünknek, tekintetbe kell vennünk igazi vérmérsékletünket és faji sajátágainkat; és ismét nem jelenthet mást, mint hogy a nemzeti nevelés szükségességének tekintetében nincs többé semmi eltérés, nincs semmi véleménykülönbség a kormány és a tanárvilág s viszont a tanári kar különböző csoportjai között.

E megegyező kijelentések után alapos lehet tehát a remény, hogy a jövő középiskolája nemzeti alapon, nemzeti szellemben, a nemzeti nevelés nagy és magasztos céljainak megfelelő módon fog berendeztetni. Hogy annak keretében, minden egyes tanár, legyen akár filolog, akár nem, ennek a nevelésnek a céljaira fog közremunkálkodni s hogy az iskola nemcsak ismeretközlő intézmény, nemcsak a műveltség temploma, hanem a nemzeti szellem, a nemzeti aspirációk tüzhelye, a nemzeti individualitás és karakter fenntartó, fejlesztő és nemesítő intézete is lesz. Több mint husz évi külföldieskedés és különböző kísérletezés után, jölesik középiskolásunk ez egyedüli és szilárd alapelveinek diadalában gyönyörködnünk, melynek hosszabb idő óta mi is szerény, de lelkes támogatói valánk.

A nagygyűlés második fontos tárgya az egységes középiskola volt. A kérdés fejtegetése dr. Jancsó Benedek-nek, az »Egyetemes Közoktatásügyi Szemle« szerkesztőjének jutott feladatával. S nohá e kiváló szaklap hasábjairól nagyobb részt ismertük is már, legvalóbb főbb vonásaiban, az előadó nézeteit az egységes középiskolákat illetőleg, nem vont ez le semmit az érdeklődésből, melylyel fejtegetéseit vártuk, sem a figyelemből, melylyel előadását ki-

sértük. Hiszen az olyan világos értelem, az olyan logikus gondolkodás, melyen járó vizsgálat s az előadás azon sajátága, mely a szakszerű dolgokat is az irály szépségeivel teszi vonzókká és élvezhetőkké, mely tulajdonságok Jancsó minden dolgozatában fellelhetők, a már ismert tárgyból is képesek életet lehelni, vagy új nézőpontra vezetve a hallgatót, onnan szebb s több oldalú bepillantást engednek a szóban forgó tárgyra vetni.

Előadása tehát nem is nélkülözte az érdeket, sem az olyan gondolatokat, melyek teljesen méltók a tanárvilág figyelmére s beható tanulmányozására. »Az iskolának nem lehet más feladata. — ugymond — mint a fejlődő ifju szellemet ellátni a jó, nemes, hasznos és szükséges ismeretek táplálékával. Az egységes középiskolának feladata, hogy a társadalmi műveltebb ifjúságot s az alsóbb néprétegek tehetséges és feltörekvő egyéneit ellassa ezekkel az ismeretekkel életük azon koráig, melyben önmaguktól elhatározhatják, hogy mely irányban kívánnak haladni. Az egységes középiskola két részre oszlik, az első, a hosszabb, teljesen egységes, a felső a rövidebb, két irányra szakadó. A jövő iskolájában az ismeretanyag csak világosabb és rendezettebb lehet, de kevesebb nem, mint a mostani. Ez az anyag pedig nem dolgozható föl 8 év alatt. Az egységes középiskolának tehát 9 évre kell terjednie és pedig az alsó folyamannak 6 évre, a felsőnek 3-ra. Az ifjúságot ezért rekompenzálni kell azzal, hogy rövidítsük meg az egyetemi folyamokat.»

Nagyon természetes, az itt hangoztatott nézetek jó része, az előadónak egyéni nézetei. S a nagygyűlés, ha tárgyalta is az előadást, nem hozott, a mint nem hozhatott is létre olyan megállapodásokat, melyek az egységes középiskolák szervezetének megalkotására kötelező befolyással volnának. Fontosságát és jelentőségét tehát nem is abban keressük, hanem azon tényben: hogy *Magyarország középiskolai tanárai testületileg szükségesnek mondták ki az egységes középiskolák létesítését.* Hogy nemcsak fölismertek azon nagy és fontos pedagógiai követelményt az időknek a nevelésnek, mely az egész művelt világon mindig vehemensebb erővel ostromolja a kormányok tanügyi intézkedéseit, hanem elegendő erkölcsi bátorsággal is bírtak ezen követelmény megvalósítása, létrehozása mellett első sorban állást foglalni.

Nekünk is meg vannak a magunk nézetei az egységes középiskolát illetőleg. Sokban lényegesen eltérők azon fejtegetésektől, melyeket az előadótól hallottunk. Ezeket kiegyenlíteni, a legjobbat kiválasztani, a legalkalmasabbat felhasználni részint az idő feladata leendő, részint csak akkor lesz lehetséges, ha majd egymás nézeteivel jobban megismerkedhetünk. De szintén kívánjuk, szükségesnek tartjuk az egységes középiskolát. A görög nyelvi törvényjavaslat ellen is csak azért foglaltunk állást, mert nem tartottuk és nem tartjuk azt, jelen alakjában, épen az egységes középiskola érdekében jónak, szükségesnek. Örömmel üdvözöljük tehát középiskolai tanáraink ideai közgyűlését és határozott állásfoglalását.

Másrészről azonban — kath. álláspontunkhoz híven — nem tehetjük, nem szabad tennünk, hogy a legmélyebb szomorúsággal és fájdalommal szívünkben föl ne jegyezzük azt a jellemző tényt, azt az elszomorító jelenséget, hogy *Magyarország középiskolai tanárainak nagygyűlésén, midőn pedig középiskolai tanáraink legnagyobb része kath. szerzetes és pap-tanár, nem találkozott egyetlen egy sem, ki az egységes középiskolának a kath. vallás-erkölcsi, a kath. nevelési szempontok szerint leendő berendezése mellett, a vallás-erkölcsi nevelés eredményesebb, szélesebb körű érvényesítése érdekében csak egyetlen szót is emelni szeretett volna.* Oly tény ez, mely kath. tanügyünk ez ideai történetére mindig szomorú árnyéket fog borítani.

A kisdodóvas ügye a külföldön.

A kisdodóvasi törvényjavaslat tárgyalásának előestéjén, mikor nekünk kath. tanfériaiknak is komolyan hozzá kell latnunk a kérdés tanulmányozásához, nagy és hasznos hozzálatot fog tethetni *Dömötör Gezának*, az országos övö-képző intézet igazgatójának legújabb becses munkája, melyet a külföldi kisdodóvas ügyének állapotáról irt. (A kisdodóvas ügye Európa főbb államaiiban. 151 l. Ára 1 frt. Kapható szerzőnél, Szegényhaztér.) Böven és részletesen s a helyszínen tett alapos tanulmányok után ismerteti ebben a kisdodóvas ügy jelenlegi állását Németországban, Hollandiában, Belgiában, Franciaországban, Svájcban és a szomszédos Ausztriában.

Kiterjeszkedik az egyes országokban a kisdodóvas rendezése céljából kiadott törvényhozási és kormányrendeletekre, melyekből örömmel győződhetünk meg, hogy ha a kisdodóvasi törvényjavaslat ténnyé fog válni, a kisdodóvas országos rendezésében sok civilizizált államot meg fogunk előzni. Szerettük volna ugyan, ha az egyes országokban a kisdodóvas történelmi fejlődését bővebben is tárgyalta volna a szerző, mialtal az általános áttekin-tést szélesebbé s a fejlődés jelenlegi fokát érthetőbbé tette volna. Ezért azonban böven karpótol a fennálló viszonyok és állapotok terjedelmes leírásával, böven kiterjeszkedve a kisdodóvók fölszerezésére, az azokban divó pedagógiai eljárásra, élénkítve mindezt az ő alapos tudásra, nagy gyakorlatra és mély pedagógiai tapasztatra valló megjegyzéseivel és kritikáival.

Böven foglalkozik továbbá — s ez könyvének legfontosabb része is — a kisdodóvó képző intézetekkel, ismerteti ezek egész szervezetét, a tanítás anyagát, a tantervet, sőt még az óraeoesztásokat is, a berendezést, a fővitelek módját és kellekeit. Művének ez képezi legerősebb részét s ránk katolikuskokra nézve is ez a legfontosabb. Hiszen a kisdodóvasi törvény által létrehozandó helyzettel szemben első teendők kell hogy legyen *egy országos kath. kisdodóvó-képző intézet felállítása.*

Ezzel a jeles munkával kapcsolatban megemlíti, hogy a jövő hóban a kisdodóvóvölök is fognak országos gyűlést tartani, melyen reméljük, hogy kath. tanfériaik közül is többen meg fognak jelenni.

Furcsa háboru.

Nemrégem emlékeztünk meg a »Népnevelő« lelkes szerkesztőjének, dr. Komlósy Ferencz orsz. képviselő úrnak azon újabb nemes akciójáról, hogy egy felállítandó kath. tanítók árhahaza és menedékhaza érdekében országos gyűjtést indított meg. Ismerve a képviselő úr fáradhatatlan tevékenységét, melyet legtöbbnyire eredmény is szokott koronázni, sietünk örömmel üdvözölni az eszmét, mely képessé teszen majd egykor annyi sok könnyűt létrejölni, annyi szenvedést enyhíteni.

Némely kath. lap azonban, ugy látszik legalább, nem nagy örömmel fogadta ennek a gyűjtésnek a híret s nem hogy felkarolták volna azt, hanem kicsinyes indokokból inkább bénítani igyekeznek. Azt hozzák fel ugyanis okul, hogy fölösleges egy kath. tanító-árhaházra gyűjtést indítani, hiszen a kath. tanítóit segélyalap már hat éve gyűjt erre. Hát édes Istenem, egy jótékony-célra nem indíthatnak gyűjtést kettő? Hiszen akáki gyűjtő össze azt a szükséges pénzt, a cél mégis elvégre talán csak az hogy a kérdéses intézmény létesüljön? Vagy mert a segélyalap szép lassan összegyűjt hat év alatt hatezer forintot, egy tevékenyebb, agilisabb férfiúnak, kinek a kath. tanítóságra talán nagyobb hatása is van s ki épen azért nagyobb eredményt is képes lesz felmutatni, ne legyen szabad ugyanazon cél elérésére mozgalmat indítani? S mi öibe tett kézzel várjuk be azt a száz évet, mely alatt a segélyalap a mostani eljárás mellett a szükséges pénzalapot öszszehozza?

Bizonyára olyan furcsa, olyan különös indokolás ez, melyet mi sehogy sem birunk megérteni. Valamint az is érthetetlen előttünk, hogy lehet ilyen mozgalmat elűni azzal, hogy az egész »nem új dolog«. Hát bizony az emberi nyomor, az emberi szenvedés nagyon régi dolog. A ker. Charitas soknemű áldásos tevékenysége is majdnem kétezer éves dolog, de azért minden nemesszívű ember — hívják bárhogy is — ha egy létező hiányon óhajt segíteni, egy kiáltó szükségnek kíván eleteget tenni, joggal számíthat a jobbkat támogatására és pártfogására.

Mi tehát, ismerve dr. Komlósy ügybuzgóságát, kitartó tevékenységét s remélve a jó Isten legszentebb áldását örömmel üdvözöljük ismét a megindított mozgalmat s olvasóink szives áldozatkészségébe és pártfogásába ajánljuk.

Rovatvezető: Dr. Kontúr Béla.

Allighieri Dante „Új Élet”-éből.

IV-dik Szonett.

Te zord halál, részvét nem ismerője,
A bánat őszülője,
Könyörtelen, súlyosbított ítélet,
Szivem nehéz gondokkal terheléd meg,
Nyelvem szidalmaz téged
S azért gyaláztatodnak hirdetője.

S a míg hiába koldulod kegyelmem,
Inkább kimondja nyelvem
Bűnöd', melynel nincsen kiáltóbb vétek,
Nem, mintha itten jól nem ismernének.
De hogy kik eddig éltek
Eroszszal, minden lény haragra keljen.

A földtől elraboltad szendeségét
S a nők jutalmát: a remes jóságot.

A szép, derült virág-kort —
És a szerelmi bajakat letépéd.

Ki ő? megemlítém tudott erényét
S így hát nevést könnyen megtudhatjátok
S újból megláthatjátok,
Ha lelketek elnyerte üdvösségét.

IX-dik Szonett.

Eszembe szöknek gyakran a sötétes,
Erosztól nyert minden tulajdonságok,
S elbúsulok, szivem elvagyik-éhez
És kérdezem: „Szintén így járnak mások?!”
Reánk tör Amor rögtön s majd' kivégez.

A felelemtől majd' halálra válok.
Egyetlen szellemem kivételt képez
S marad, mivel rólad beszélni vágy ott.

Iparkodom erőmet összeszedni.

És így, alélva, hátróságom eltűnik,
S hozzád megyek, remelve gyógyulást;

Aztán szemem' reá akarva vetni,
Szivemben érezek föld-indulást.

Lelkem kiszáll, szivem dobogni megszűnik.

Olaszból:

Kontúr Béla.

Az alsóbielitzti plébános.

— Morvaországi emlékeimből —

Ott, hol a természeti szépségekben gazdag Trencsénmegye és Morvaország bércei testvérileg ölelkeznek össze, az anya-természet összes bájaival fölékösített fensíkon, délkeletre erdő-takarta hegyektől határolva, fekszik Alsó-Bielitz, egy alig 6—700 lakossal bíró falucska. A fák su-
darain át szerényen látatja magát az Isten háza, melynek falait örökzöld repkény futja fel. E kis falucska elfelejtethetetlen plébánosát akarom ezenel bemutatni, ki Jézus szent szívének napján kelt át ama szebb és boldogabb hazába, melynek birhatása kepezte leg-
hőbb óhaját. Az ördöklő angyal éppen akkor érinté meg halánté-
kát, midőn estvéli ajtósságát végezte. Reggel semmi baja sem volt még, de előre érezhete halálát, mert hajnalcazagás előtt a szomszéd városkába kocszított és ottan meggyónván, magához vette az Oltárszentsejben jelenlévő Jézust. — Végső szavai ezek voltak: „Krisztus! könyörülj . . .” Mikor szobájába jöttek a kiáltásra, szive már nem dobogott és — mint istenes szent Jánosnak, kezében arca fölé tartva találták a feszületet.

Szép, magas termetű férfiú volt, midőn megismerkedünk; szel-
lemes, sima fej; beszélt nagyon sok nyelvet, magyarul is; kitünő
zenész vala; kedvelte a virágokat s a képzőművészet minden ágát
ismerte, ő festé azt a gyönyörű oltárképet is, mely a kis falusi
templom egyetlen oltárát díszítette.

A plébánia a legszegényebb volt az olmützi dioecesisben. A plébániához szép és nagy kert tartozott, melyet Magyarországból hozatott szőlővenyigekkel saját maga ültetett be. Sajátkezűleg ápolta a szőlőt, ő metszette, ő karozta, ő kötözte. A kertben voltak gyógy-növények is: gyűszű-virág, levendula, rozmarin, zsálya . . .

Harmincz éves volt, mikor ordináltak. Beszéltek, hogy orvos-tudor volt és a legszebb pragai nők egyikével járt jegyben. Már ki is lett volna tűzve a menyegző napja, midőn a halál letépte Prága szép rózsáját, a kinek végső sóhajtása vőlegényének drága neve volt. — S ez a haláleset érlette meg benne a lemondás eszméjét. . .

Olyan embert, ki nejét vesztette, senki sem tudott úgy meg-
vigasztalni, mint ő.

Szeretett sétálni és szóba állott a kis gyermekekkel, kikkel út közben találkozott. — Nem lévén orvos az egész környéken. ő gyógyította a test betegségeit is. — Hol sirást hallott, sebet latott: rögtön ott termett. Szemei meglátták valahonnan sziv fordult feléje, a lelke zokogott, ha az inség könnyeit látta hullani. . . .

Szerette a rózsákat. Kertjének minden zuga tele volt velük. S ő órákat tudott tölteni a rózsák között, abban a menyei, átható, édes párázatban, melyet a szép virágok lélekzettek.

— A rózsá lehellete néma himnusz — szokta mondani.

— A virágok között legszebb a rózsá, szivünk érzelmei között a jótékony-ság.

S mint emelkedett a rózsák illata az ég felé, úgy az ő lelke is. Ott végzé a breviáriumot; eszméket, szórakozást náluk keresett.

Ő magának is sikerült egy rózsafajt előállítani nemesítés útján, melyet „souvenir de mademoiselle Izabella” neven nevezett, mely a prágai nemzetközi virág-kiállításon az első arany-érmét nyerte. Halvány-fehér volt a rózsá, mint egy szép beteg leánynak szenvedő arca, illata a szivig futó, mesés. „Souvenir de mademoiselle Izabella” — ez elnevezés tőle származott.

S ezzel szeretett dicsekedni. De azt sohasem említé, hogy a prágai tudományos akadémián szent Ludmilla életrajzával, melyben a kornak politikai és társadalmi képét is nagy gonddal ecsetelte, ő nyerte el a boldogult érsek által kiűzött nagy jutalmat. Azt is ma-sok beszélték, hogy a „Fabiola”-t és Dantenak, a legnagyobb ka-tholikus költőnek, „Isteni színjáték”-át ő ültette át a cseh irodalom kertjébe.

Szemei nyájas-kékek voltak; melegen és szeretetteljesen tudott nézni; hangja zengetes volt és lágy; volt benne valami szivetőgő; sejtlemes bánat rezgett át rajta.

Ő tőle hallottam először: a földön legnagyobb igazságtalanság, hogy lehetséges az, miszerint egy ember előtt a tudomány csarnokai megközelíthetetlenek, mert az illető nem gazdag!

Páter Kosik barátommal egy szép augusztusi délután érkez-tünk Alsó-Bielitzbe, hogy visszaadjuk a látogatást, melylyel már fél éve tartozánk. Ott leltük rózsái között. Egy moh-lepelt kőpadon üll, gondolataiban elmélyedve. Szemei mosolygóni látszóttak, mikéntha az édes álom, melylyel gondolatai foglalatosskottak, kedves, bájos és boldogító lenne; mintha a szeretet, a rajongás, az emlékezet és minden, a mi lelkét a Mindenhatóhoz és teremtményeihez láncozta. szel-lemes arczán, szemének tükrében honolna! A rózsák illata bódító volt s midőn később kérdezém, hogy mire gondolt, ezt felelé: — Krisztus hegyi beszéde fölöl gondolkoztam . . .

Végzetlenül látszott öröndeni látásunknak, megmutatta min-denek előtt a kis templomocskát, lakását, moh-gyűjteményét, vaz-latait, azt az arany-érmét, melyet a prágai rózsá-kiállításon nyert. A templom egy falusi téren állott, berendezése igen szegényes volt: a falak fehérre meszelve, néhány fa-pad, minden díszítést nélkülöző szószek, egyszerű oltár . . . Lakása egy szobából, mely könyvtáru-l is szolgált és egy kicsiny benyilóból állott. A vendég-szoba elég komforttal volt berendezve. A benyiló pedig, az ő háló-szobája, élénken emlékeztetett egy karthauzi czellára: egyszerű, gyalúlatlan deszkából készült ágy, asztal és szék képeztek a butorzatot, az ág-y-nemű szalmazsákból, kender-lepedőből és durva pokróczból állott.

Majd meghitt bennünket vacsorára, de előbb eltávozott, mond-ván, hogy egy óra múlva visszajő.

Vissza is jött. — S aztán beszélgettünk a politikai előítéletek-ről, mik által szent vallásunk annyit szenved, az arisztokratikus szellemről az egyházban, mely annak előnyére sohasem vált, a vi-lági katolikusok közönyéről, az ál-felvilágosodásról, az ál-humaniz-musról, a hamis elvekkel hamis játékok üző korszellemről. — Majd áttértünk a modern cseh szépirodalomra.

— Nálunk — mondá ő — a modern szép-írók elferdítettek a szép fogalmát és megrontották a közönség ízlését.

(Eszembe jutott a modern magyar szépirodalom!)

Végre, midőn a barát-fülemüle nappali dombra elhangzott, asztalhoz ülünk, melyet egy terebélyes akácfa lomb-sátorában terített meg az alsó-bielitzi plébanos öreg néje.

A vacsora izetesen talált nyúl-gerinczből és fogoly-pecsenyéből állott, melyhez pompás rozskenyeret ó maga kanyarított mindkétünknek, a bor kitűnő volt, olyan, hogy a gyomor helyett a szívbé szállt. Akár kétszerannyian is jóllakhattak volna.

— Hogy izlett a vacsora? — kérdé azután, midőn búcsúzásra nyújtottam feléje jobbjomat.

En természetesen nagyon dicsértem: »Ha gróf volnék, sem kívánnék jobbat.«

Majd páter Kosikot is kérdezé, mire ő szintén magasztalólag nyilatkozott a valóságnak megfelelően.

Ekkor ismét hozzám fordult s kérdezé: nem maradtam-e éhes? — Nekem feltűnt a dolog s ő arcomról rögtön leolvása.

— Hát én csakis azért kérdezem, — mondá ő — mert mikor ide jöttetek, elgondolkoztam hirtelenében: én Istenem, mit adok ezeknek vacsorára? Plébániám a legszegényebb Morvaországban, ha évente négyszáz forintot jövedelmez, akkor az jó esztendő volt. Rendesen azzal, hogy paradicsom-almát termelek s azt Olmützben értékesítem, még száz forinttal meg tudom toldani. Az idén azonban az sem succedált. Hiába terem a föld paradicsom-almát, hiába öntözi az ember, hiába ver mellé karót, hiába csipkedi le hónalj-hajtásait, ha az ég harmatot nem hullat reá. . . Utolsó bankjegyemet ma adtam át az adószedőnek. Házamnál, mikor bejöttetek, nem volt egy húsdarab, egy baromfi sem, csak ez a néhány liter bor, mit különösen kedves vendégek számára tettem el. A vacsorát Isten adta, ki bizonyosan szeret benneteket. Fogtam puskámat és elmentem vadászni. Bár már hetek óta nem löttem sem mit: ma kedvezett a szerencse. Alig egy óra alatt löttem három taphifülest és öt foglyot. . . S ha valakire, úgy mi ránk illők az asztalutáni imának eme szavai: »Hála neked, örök-mindig élő Isten a nyújtott étkekért! Te szeretettel gondoskodtál mirőlünk!« Mert ha én üres kézzel térek haza, még csak kormsába sem mehettek volna, mert az én falumban nincsen kormsma.

Sirján az esperesség * pompás, fekete gránit-keresztet emelt és rávésette: »Az igaz uton járt, melyet neki Isten és szíve kijelölt. . . Gyászba borúlt hivei rózsákat ültettek a sirra, miket életében oly nagyon kedvelt.

Kontúr Béla.

Nyilt-levél a Szerkesztőhöz.

Főtisztelendő Szerkesztő Ur! Régen volt az, mikor én is eldúldohattam magamról azt a népdalt, hogy „Rezes csakó nyomja a fejemet, kék attila — azaz, hogy bizony csak barna Waffenrock — szorítja mellemet.“ Azóta már az a kis katonai tudomány is elpárolgott agyamból, a mit a kardlapozó „sarszik“ beleveték. A „Dienstreglement“-nek két sarkalatos elve azonban annyira véremmé vált, hogy még civil-koromban is önkénytelenül követem. E sarkalatosok: 1-ször, hogy a főlebbvalónak vak engedelmességgel tartozunk, — 2-ször, hogy minden körülmények között „vorschriftsmässig“ kell salutálni. Ezért úgy tessék képzelni, mintha én most kemény léptekkel beállítanék a szerkesztőségbe, bokáimat összevívén, katonásan salutálnék és merően szembe közé nézve ajkaimat ily szókra nyitnám: »Alásan jelentem redaktor úr, a parancsot végrehajtottam!«

Méltóztatik emlékezni, hogy Ön, mint az „Egyházi Közlöny“ gazdájának generalissimusa hozzám, mint „titulár“ közlegényéhez egy napon így szólt: Ön ismerté a Kratzmann-féle üvegfestészeti intézetet. Tudja, hogy az Magyarország fővárosában létezett, a magyar kormány segélyét élvezte, magyar megrendelők garasából pénzelt, és így teljesen magyar lehetett volna. ha — rossz nyelvek mondtak — véletlenül az a meggyőződés nem uralkodik benne, hogy a magyar pénz jószágú ugyan, de más, a mi magyar, kevésbé vagy éppen nem az. Ezen intézet vezetéseben most változás történt, mert azon helyet, melyet ott Kratzmann betöltött, az illetékes hatóság hazafias gondolkodása folytán egy teletől talpig magyar ember, Forgó István vette át. Az Egyházi Közlöny mindent figyelemmel kísér, a mi anyaszentegyházunkat bármely oldalról érdekl. Az üvegfestészetnek nagy szerepe jut templomaink díszítése körül. Ha tehát ezen hazai művészetben előnyös változás állott be, az Egyházi Közlönynek erről először kell hírt hozni. Erre menjen, lasson és tudósítson!“

Ez volt a parancs. En átvettem megbízó levelemet és kötelesegszerűen siettem a főváros Forgó bácsiját fölkeresni. Kereshi könnyű őt, de megtalálni nehéz. Százodalú az ő tevékenysége, száz helyen kell neki megfordulni egy nap alatt. Két ízben már hiába kerestem volt és abba a közmondásba vetve a bizodalmat, hogy „három a magyar igazság,“ harmadszor is bekopogtattam. Ezáltal azonban a közmondás sem vált be, mert még negyedszer is el kellett látogatnom, míg találkozhattam vele.

Mikor megtudta, hogy mi járathatn vagyok, nem mondhatom, hogy ez valami rosszul esett neki. De sőt, mint olyan ember, a ki tapasztalja, hogy azt, a miért ő lelkesül, mások is érdeklő figyelemmel kísérik, láthatólag kellemesen volt meglepve. En pedig azon reményben, hogy most már a különbnél különb műremekekben lesz legott alkalmam gyönyörködni, szinte izgatottan vártam azt a perczet, a melyben a kiállítási terem ajtaja megnyílik. Azonban ember tervez, és — Forgó bácsi végez.

Forgó úr köztudomás szerint nemcsak derek magyar és jó katolikus, hanem ambiciózus ember is. Nemes ambiciót helyez abba, hogy a mibe ő fog, az úgy legyen kivéve, hogy nemcsak neki, hanem a magyar műparnak is díszére váljék. Sajnálattal fejezte tehát ki, hogy — csak mostanában vevén át a műintézetet azon nagyobb szerű alkotások közül, melyeket tervez, ez ideig még egyiket sem valósíthatta meg. Időre van szüksége. A kisebbeszerűekkel vagy készülőben levőkkel pedig nem akar a közönség elé lépni, midőn azt e téren először teszi. Munkásai is túlon túl el vannak most foglalva az új törvényszéki palota tetemes mozaik munkájával és a Boldog-Asszony temploma ablakaival. De azt ki nyilatkoztatja, hogy határozott szándéka az intézetet tiszta magyar szellemben vezetni és reményli, hogy sikerül neki műveszi nívóját is emelni. Már most is kizárólag magyar munkásokat foglalkoztat; az ornamentikában a magyar motívumoknak mennél nagyobb érvenyt szerez, és hiszi, hogy a műterem nemcsak magyar munkásokat foglalkoztat, hanem a belőle kikerülő műtárgyak is minden izűkben magyarok lesznek.

En tehát Főtisztelendő Szerkesztő Úr, egyelőre csak annyit jelenthetek, hogy az intézet nemcsak gazdát, hanem szellemet is cserélt. Remélhetjük ennél fogva, hogy Szentegyházaink üvegdíszítményeiben rövid idő múlva a hívő lélek és a hazafias érzélem egyaránt fog gyönyört találni.

Hortobágyi Antal.

RENDELETEK TÁRA

Miniszeri határozat az egyházlátogatási okmányok ügyében.

Az egyházlátogatási okmány a község által egyoldalúlag meg nem változtatható; azon körülmény pedig, hogy az egyházi szolgálományok letesítésére nézve egy ideig eltérő gyakorlat követtetett, az okmány érvényét meg nem szűntetheti.

Ily értelmű kijelentés foglaltatik a belügyminiszternek X. vármegye közönségéhez 1889. évi szeptember hó 20-án 60.384. szám alatti intézett következő rendeletében: Ezen vármegye törvényhatóság bizottságának folyó évi május hó 15-en tartott közgyűlésében 215/788. szám alatti hozott azon határozatát, mely szerint P. község képviselőtestületének 1888. évi november 6-án hozott az iránti határozata, hogy az ottani rom. kath. lelkeskaplán, kántorantitó és harangozó járandóságai a községi költségvetésbe vetessenek fel, hatályon kívül helyeztetett, B. S. p.—i községi rom. kath. esperes-plébanos felfolyamodása folytán felülvizsgálat alá vevén, a vallás-és közoktatási m. k. miniszter úr meghallgatása után, és véleménye alapján, a törvényhatósági bizottság határozatának megváltoztatásával P. község képviselőtestületének mult évi november hó 6-án kelt határozatát érvényre emelem. Mert a tárgyalt iratokhoz csatolt és 1828. évi szeptember hó 25-en megejtett canonica visitatio ez idő szerint is a lelkesek és tanitói illetmények tekintetében még mindig döntő okmány lévén, kétséget nem szenved, hogy annak értelmében P. község, mint ilyen ma is tartozik ama szolgálományok teljesítését eszközölni, melyeket 1828 óta 1850-ig minden megszakítás nélkül teljesített és melyek jogsággal még a mult évi november hó 6-án tartott képviselő-testületi közgyűlés sem vonta kétségbe. Azon körülmény, hogy a felfolyamodó hivatali elődje más eljárásba, jóllehet

az ellen tiltakozott, mégis belenyugodott, csak jogszünetelést, de nem jog változást jelent. Miért is P. község képviselőtestületének fentemlített határozatát, melylyel az eredeti jogállapot visszaállítását tulnyomó többségével elhatározta, a törvényhatósági határozat megváltoztatásával érvényre kellett emelnem.

A miséző pap bántalmazása vétséget képez.

A m. kir. Curia büntető osztálya 1889. évi 5447. szám alatt következő határozatot hozott:

Ha valaki a templomban az egybegyűlt hívek előtt a miséző papra közelről rámutat és hozzá fenhangon, sőt visszautasítólal szól, ez már magában nyilvános botrányt és annál fogva a btk. 191. §-ába ütköző vétséget képez. Az, hogy valjón a templomban jelen voltak a jelenetet megbotránkoztatónak tartották-e vagy sem? kérdés tárgya nem lehet.

Ügyállás. A szászabányai gör. keleti lelkész följelentette B. F. szászabányai gk. néptanítót, hogy folyó évi május hó 6-án a görög keletiek első husvét napján tartott istenitisztelet alkalmával neki, midőn a zajongást lecsillapítani akarta, ujjal reá mutatva azt mondta: „Gondoljon a maga saját dolgával.“ A miséző lelkészhez intézett e szavak a templomban jelen levő közönségben megbotránkozást keltek. A fehértompomi kir. törvényszék vallás elleni vétségben bűnösnek mondta ki s vádlottát 3 napi fogházra s 20 frt pénzbüntetésre ítélte. Vádlott fellebbezése folytán a kir. ítélő tábla és fenti számú határozatával a kir. Curia az első bíróság ítéletét azon indoknál fogva hagyta helyben, mivel ha valaki, a mint ezt a vádolt tette, a templomban az egybegyűlt hívek előtt a miséző papra közelről rámutat s hozzá fenhangon, sőt visszautasítólal szól, ez már magában nyilvános botrányt és annál fogva a btk. 191. §-ába ütköző vétséget képez; minél fogva további vizsgálása nélkül annak, hogy valjón a kérdéses alkalommal a templomban jelen volt körülbelül 300 főnyi hallgatók közül a jelenetet hányan találták megbotránkoztatónak, a törvényszegő cselekmény, mint nem egyéni meghatározás alá tartozó, elkövetettnek tekintendő.

Miniszeri leirat a vallásváltoztatásoknál előírt bejelentésekről szóló bizonyítványok tárgyában.

Előfordulván az egyházmegye¹ területén azon eset, hogy egy, a rom. kath. Anyaszentegyház kebelébe visszatérni óhajtó egyéntől illető református lelkésze a törvény rendelte bejelentési bizonyítványért két frtnyi díjt követelt, a nmlgu vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumhoz fordultam² felvilágosításért, vajjon a szóban forgó egyén ezen díjnak lefizetésére köteles-e vagy sem, illetve vajjon ezen követelés nem alapszik-e a reform. egyház egy előttem eddig ismeretlen oly szabályán, melyre a feleket annál is inkább figyelmeztetni kellene, mivel a törvény ily díjakat nem ismer.

E megkeresésemre a következő felvilágosítást kaptam, melyet tudomásvétele és mihez tartás végett az egyházmegyei fűdő papsággal közlök:

Vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter. 4256. szám. Méltóságos és Főúsztelendő Püspök és Báró Ur! Méltóságod folyó évi január 2-án 5. sz. a kelt becses felterjesztése kapcsán van szerencsém tisztelettel válaszolni, hogy az általam meghallgatott (illető) hely. hitv. egyv. hatóság) jelentése szerint a községben lakó és egyházi adót fizető egyén részéről anyakönyvi kivonat fejében 1 frtnyi, a községben nem lakó egyén részéről 2 frtnyi díj szedetik be. Nevezett (hatóság) elismeri, hogy ő maga ily esetben díjat nem szed; kilátásba helyezi azt is, hogy a legközelebbi egyházkerületi gyűlésen az áttérési szándékból kért bizonyítvány díj nélküli kiállítását fogja indítványozni, más részt pedig kijelenti, hogy az illető református lelkész szabályszerűen járt el. Ezen ügy küszöbön levő rendezésére való tekintettel tisztelettel kérem Méltóságodat, sziveskedjék a feljelentő plébános oda utasítani, hogy N. N. áttérési szándékaról az 1868. LIII. t.-cz. 5. §-ának intézkedéséhez képrst a két tanu állítson ki bélyegmentes bizonyítványt. Fogadja Méltóságod kiváló tisztelettel színter nyilváníatát. Budapest, 1890. év február hó 7-én A miniszter meghagyásából: Dr. Wolafka Nandor, m. k., osztálytanácsos.

¹ A veszprémi egyházmegyében történt.

² t. i. veszprémi ft. püspök úr ő méltósága.

Vegyes közlemények.

Az egyetemes tanító gyűlés rendező bizottsága f. hó 5-én tartott ülésén Budapest kath. plébánosai közül, Bogisich Mihályt, Romeiser Józsefet és Kanovics Béla Mórt tiszteletbeli tagjai sorába választotta, valamint dr. Komlóssy Ferencz orsz. képviselőt s a „Népnevelő“ szerkesztőjét is. A rendező bizottság ezáltal is kifejezést akart adni ama óhajának, hogy a kath. tanítók és tanfőriak is mennél nagyobb számban vegyenek részt az egyetemes tanító gyűlésen.

Az erkölcsiség, még két-három évtizeddel előtt is nagyobb gondját képezte a hatóságoknak, mint ma. Ennek illusztrálásául érdekesnek tartjuk ide iktatni azon körrendeletet, melyet Nyitra megye szolgabiraihoz Beznák Ignác, a megye akkori főispáni helytartója írt alá. A rendelet maga, mely Dedek Crescens Ignác-nak, a megye főjegyzőjének tollából folyt, így hangzik:

Körrendelet. Lehetetlen, hogy az ember szíve meg ne induljon, ha az egyházi és iskolai ügyek iránt közönyösséget tapasztalni kénytelen. — és sajnos, az utolsó időkben ez eléggé nem karhozatható körülmény mind inkább növekedni látszik.

Nem fojthatom többé keblembe a fájdalmat, mely egész valomat mindannyiszor áthatja, a mennyiszor ily esetek értésemre jutnak; s kell is, hogy ez ügyben legszigorúbb rendszabályok alkalmaztatását is kimondjam, mik a kötelességet felelőket felelőbresztetni s a józanabbakat a népnevelés és egyház iránti rokonszenvre gerjeszteni hivatva legyenek.

Számtalan néptanító nyomorban tengődik mert a nép, — azon nép, mely hogy a vakság és tudatlanság alól felmentetett csak is a Néptanítóknak tartozik búválat, — ez eléggé nem tisztelhető egyének irányában, kikre csemetéik bizvak, kik a szülék helyét pótolni hivatvak, kiktől a nevelés első csirái származnak, közönyösséget tanusít, s élelműkről nem gondoskodik, megtagadván tőlük még azon darab sanyarú kenyert is, melyre nehéz feladatuk teljesítése után méltán számolhatnának.

Számtalan lelkész van ki népe lelkeiért imáit az egek Urához küldvén, midőn maga körül tekint azt tapasztalni kénytelen, hogy e nép, melynek boldogsága atyai vágyának legfőbbike, őt, lelki atyját, azon jövedelemtől is, melyet szent czéljainak előmozdítására vagy talán saját házi szükségének fedezésére is szükségel megfosztani törekszik.

Nem mondom gonoszlelkűség, de mindenestre menthetlen hanyagság az, ha a nép a lelkész és tanítól, kik lelke javáért működnek s őt a vakság és tudatlanság alól felmenteni hivatvak, rendesen nem fizeti, illetményeiket annak idejében ki nem szolgálja; mert ezen tette által őket mindennapi kenyerük végett, a gondnak engedvén által, saját lelki nyugodalmat is veszélyezteti.

Felhívom tehát Tekintetes Urat, miszerint az egyház 's népnevelés magasztos érdekeit szembe elől soha el nem tévesztvén, minden tekintélyét és erélyét használja fel, hogy a Népet kötelességi teljesítésére figyelmeztesse, és egyúttal legszigorúbb kötelességévé teszsem, miszerint az egyház és iskola épületek jóakarban tartása és kellő felszerelése, úgy szinte a lelkészek és néptanítók fizetési illetményeinek rendes kiszolgáltatása, nem különben az iskola kötelezett gyermekeknek a népiskolák szabályszerű látogatása körül a legnagyobb készséget és tevékenységet kifejteni igyekezzen.

Magasztos az Öntudat, ha lekiömeretünk sugallta szent kötelességcinknek teljesen megfeleltünk 's Tekintetes Úr előtt ime nyitva áll az út, melyen haladva fáradozásainak gyümölcsét mihamarább látandja.

Az Öntudatban ragyog a dicső vezércsillag után indulni kész halandó tetteinek fénye, 's ez öntudatot — lelkünk legszentebb nyugodalmat csak is akként érhetjük el, ha a vallás és népnevelés legdicsőbb emberi kötelességeinknek megfeleltünk.

Fel tehát versenyezzünk e dicső czél elérésében, 's a nép, ki hibáit átlátni hajlandó, tetteinkre 's fáradozásainkra áldást mondand.

Szükségtelen továbbá Tekintetes Urat figyelmeztetnem, hogy ez általam kifejtett s szigorúan követendő irányelvek nem egyes vallásokra, de egyáltalában hitvallás különbség nélkül, minden felekezeti lelkész és néptanítókra vonatkoznak és hogy előforduló esetekben minden egyházi és népnevelési ügyeket a leghathatósabbán előmoz-

dítni, lelkészek és iskolai hatóságok megkereséseinek gyors és sikeres eredményt szerezni kötelek, — mert reményelem s hinni akarom, miszerint Tekintetes Úr e kötelességének felhívásom nélkül is megfélemlendett; — s így jelen utasításom csakis oly emlékeztetésnek tekinthető, mely hason jó indulatból származván a közreműködési vágy záloga.

Kívánom továbbá és óhajtom, hogy e ma-asztos cél érdekében a legjobb s legbensőbb viszonyok fenntartását, vagy ha az a közelmúlt mozgalmak időben felmerült mulasztások végett zilált alapon állana, szilárdítását, — a Tekintetes Úr egy oly feladatának tekintse, mely nélkül önmegnyugvás s a szent célt, mely felé törekednünk, törekednünk kell, — elérése, lehetetlen.

Ha Tekintetes Úr ez általam kitűzött irányelveket sajátjává teendő, min kételkedni jogosítva nem vagyok, mert erélyességének hivatali bizgóságának és a Felséges cs. kir. Uralkodóház iránti tántoríthatlan hűségének jeleit több ízben adá, s mert épp Ő cs. kir. Apostoli Felsége ez irányban gyakrabban és határozottan nyilatkozni kegyes volt; — úgy én nyugodt leandek, előre is látván fáradozásaim gyümölcsét érlelni.

Mint hogy azonban tény, hogy e részben is akadnak oly egyének, kik mindent, mi szent, lábbal taposva a mindennapi közönységből kibontakozni nem tudván, vallásukkal és a neveléssel is mit sem törődnek, kell, hogy Tekintetes Urat komolyan felhívjam, miszerint az ily egyének ellen a törvény egész szigorát alkalmazni, s az ily eseteket velem is közölni mulhatlan kötelességének ismerje.

Kelt Nyitra 1862-ik évi márczius 8-án.

Nyitra megye főispánja helytartója *Beznák Ignác.*

Uri-öltöny mint új találmány. Igen élelmes és tehetségre valló szabója akadt fővárosunknak, a mennyiben az illető minden „gigerl-fagoc” daczara és minden „velsi herczeg utanzók” bámulatára, egy teljesen új és mindenek felett praktikus férfi-öltözetet talált fel. — A szóban forgó öltözetek részeit sorrendben ismertetjük tisztelt olvasóinkkal, kiemelve azon nagyobb előnyöket, melyben az újonnan feltalált patens ruha viselői részesülni fognak.

A „Hungaria-gavallér”-öltöny (így nevezte el feltalálója, Péntek Lajos polgári és egyenruha szabó megbeszélésünk tárgyát) mint minden uri öltöny, kabát, mellény és nadrágból áll. A kabát gallérjával egyetemben egy darabból szabotván, paszománt szegélylél és egyéb zsinórzattal van díszítve, miáltal az öltöny teljes magyar jelleget tüntet fel. Az által, hogy a gallér a kabáttal egy darabból szabatik, eleje van véve azon gyakran előforduló eseteknek, hogy a munkás (mert a gallér kiszabását eddig ez eszközölte, nem pedig a szabász) a szükségesnél sem rövidebbre, sem hosszabbra nem szabhatja.

A mellényt, melynél a hátsó rész teljesen elmarad, csupán két szabályozható, a bal váltót a jobb hónaljig s vizsont a jobb váltót a bal hónaljig, keresztbe nyúló szövetheder tartja össze.

A nadrág hátsó részén eszik a szorító, melyet egy, a felső szegélyen elhelyezett szövötöv helyettesít, oldalt jobbról és balról két-két fektetett (plisé) rancz szolgáltatja a hajjalnál szükséges térbőséget. A nadrág előreszén a gomblyukszegély és a gombok is teljesen elmaradnak, azonban az alsó szegély a felső nadrágrész alá nyulik körülbelül 12 centiméterre vízszintes irányban és megfelelőleg függélyes irányban 6—7 centiméterre a rés alatt bevarratik a bal nadrágszárba.

(Első budapesti szabadalmi iroda, Bergl Sándor mérnök közleménye.)

A Dunagőzhajózási társaság zónatarifája. A dunagőzhajózási társaság elhatározta, hogy elavult személytarifáját reformálja és a zónatarifa rendszerét fogadja el. Az új tarifa, mely az eddigi menetdíjaknál jelentékenyen alacsonyabb, július 7-én lép életbe. A dunagőzhajózási társaság zónatarifája megkülönböztet mindenekelőtt szomszédos zónákat, melyeknél fölfelé és lefelé egyenlő az ár és a voltaképeni zónát, hol megtartották az eddigi árat és fölfelé olcsóbb az ár mint lefelé. Az egész Duna négy szakaszra van felosztva, de a forgalmi viszonyok sajátságossága következtében a zónák nagysága is és az egységi árak is különbözők. Az igazgatótanács azt állítja, hogy az új zónatarifa az eddigi menetárak és a versenyző vasutak menetáraihoz képest jelentékenyen előnyösebb, annál is inkább, mert az eddigi 25 kilogrammnyi szabad súly továbbra is fenntartatik, sőt a tulsúly számításánál még némi könnyítés is adatik. A Tiszán és a Szávan szintén olcsóbb árak lépnek életbe, de itt az eddigi állomási tarifa-rendszert megtartották.

Menetdíjleszállítások a budapest-lajozmizsei helyl érdekű vasuton. A magyar kir. államvasutaktól nyert értesítés szerint közöljük, hogy július 1-től a budapest-lajozmizsei helyl érdekű vasuton alábbi deklaszifikálások és ebből folyólag menetdíjleszállítások lépnek életbe m. p.: Budapest-Ferencváros—Dabas a III. vonalszakaszból a II-ikba, Budapest-Ferencváros—Ócsa a II. vonalszakaszból az I-sőbe, Bpest-Ferencváros—Örkény a IV. vonalszakaszból a III-ikba, Budapest-Ferencváros—Péter-Gyál az I. vonalszakaszból a második szomszédos forgalomba, Budapest-Ferencváros Pusztá-Szt-Lőrincz pedig végre a 2-ik szomszédos forgalomból az 1-sőbe soroztatik. E deklaszifikálások következtében a menetdíjak Budapest személypalyaudvaráról Dabas, Ócsa, Örkény, Péteri Gyál és Pusztá-Szt-Lőrincz állomásaira és vizsont megfelelőleg leszállitának.

Menetármérésklés az osztrák államvasutánál.

Budapest és Temesvár-Józsefváros, valamint Budapest és temesvár-józsefváros—orsvai, illetőleg báziai vonalakon fekvő állomások között július hó 1-től kezdve a budapest-temesvár-józsefvárosi viszonylat menetárai következőleg fognak mérsékelteni: I. Gyorsvonatoknál: I. osztály 13 90 frtól 9 60 frtra, II. osztály 10 20 frtól 7 frtra. Személyvonatoknál: I. osztály 11 40 frtól 8 frtra, II. osztály 8 30 frtól 5 80 frtra, III. oszt. 5 70 frtól 4 frtra. Ezzel egyidejűleg mérsékeltetnek az egyrészt Budapest, másrészt a temesvár-józsefváros-orsvai illetőleg báziai vonalakon fekvő állomások közötti forgalomban fennálló menetárak is, melyeknek kepezése jelzett határidőtől kezdve a budapest—temesvár-józsefvárosi viszonylatban fent kitüntetett mérsékelt menetár és Temesvár-Józsefvárostól a rendeltetési állomásig fennálló díjszabászserű menetárak összegezése által fog történni. A budapest—temesvár-józsefvárosi vonalon fekvő állomások egymás közötti forgalmában mindazon esetben, midőn a rendes módon, azaz a kilométertávolságok és a fennálló egységtételek alapján számított menetár magasabbak volnának, mint a fent kitüntetett budapest—temesvár-józsefvárosi menetárak, ezen utóbbiak fognak beszédetni.

A szorecsenek kalácsa. A belső Afrikában járt utasok szerint, ott a szunyogot kellemes csemegének tartják. A Nyassa-tó körül nagyon járja a szunyog-kalács, melyet nagy lepény alakban sütnék. A szunyogot előbb megpörkölök s úgy teszik a tészta, az mennyiségben, hogy az egész feketé legyen. A kik megízlelték, azt mondják, hogy ize a kaviarhoz hasonlít. [E.]

A legbugóbb vegetáriánusok Kaliforniában, Anasérin környékén vannak. Oly szenvedélyes növényevők, hogy a főzélk-félet meg sem főzik, csak szárítva eszik. A tojást és tejet is megvetik. Az a meggyőződésük, hogy a tűz csak elrontja a felséges növényeket, elemésztí aetherikus alkatrészeit, melyek az embernek annyira használnak. Az ebéd leginkább ugorkából, félig főzött kukoriczából, baraczból, almából, szőlőből és egyéb gyümölcsből áll. Ez a nyári ebéd. Telre is gondoskodnak böven gyümölcseről és szárított főzélkről, aszalt gyümölcsöt is hőven tesznek el. Az ingyenczek az aszalt gyümölcsöt, szétmorzszolt száraz főzéléket musttal vagy számozca-szörppel öntik le. Czitromos levelet, szörpöt, mézét köven élveznek. [E.]

A tinta istene. A khinaiaknak az irás iránt való nagy tiszteletét mutatja, hogy a tintának is van védszentje, ki az istenek között foglal helyet. Neki tulajdonítják a tinta és tus feitalálását. A ki irásban vétkezik, azt följegyzi s azért a másvilágon számolni kell. A tinta istenének rendkívül meggyűlhetett a dolga, mióta Khinában is irnak regényeket és verseket. [E.]

Grönland szigete. A Dániahoz tartozó Grönland népessége alig szaporodik. E zord éjszakai földre nem kívánczok senki s a grönlandi, ha egy kis műveltséget szerez, elvágyik onnan a szép délre, melyről annyit hall mesélni már gyermekkorától s melynek csodálatos kincseiből, izes gyümölcseiből annyit szállítanak a hajók. Grönlandnak nincs 10.000 lakosa sem. A nagy szigetnek csak tengeremlékelt lakják. Az 1889-iki összeírás szerint a lakosok száma 9830-at tett, ebből 4612 férfi és 5218 nő. A férfiak száma mindig kisebb, mert elmennek hajókra szolgálni, most Dániába, majd Svédországba. Ugyanez évben tizenegy hajó kötött ki Grönlandban, melyek leginkább halzsírért, szalonnáért és fagyúért mentek. Nyolc amerikai halász bárka is elvetődött, valamint két gőzös, mely czt-halakra vadászott. A grönlandiak rendszeren 30—40 nap alatt hallnak egyszer hírt a művelt világból. [E.]

Egyházi Értesítő.

A hercegprímás ő Emja. jó egészségben e hó 13-án a fővárosba érkezett s 15-én ő eskette meg a népszűrt József főhercegné leányát, Margit főhercegnőt Tur-n-Taxi s Albert herceggel.

A bíboros esztergomi érsek székhelyén százezer forintot alapítványt tett egy leány-árvaház felállítására Isten jutalmazza jól alkalmazott bőkezűségét. Az új árvaház királyunk nevének napján nyílik meg.

A kalocsai bíboros, Mária Valéria királykisasszony násza alkalmából több alapítványt tett és pedig:

1. Bácsmezővén fekvő O-Kanizsa város rom. kath. magyarajku híveinek javára felállítandó s az iskolánovérek vezetésére bizándó rom. kath. leányiskolára, vagy ha a községre kívánatosabb lenne, egy, az igralmas nővérek gondozására bizándó s Haynald Lajos bíboros érsek nevét viselendő kórház felállítására negyvenezer forintot.

2. Pestmegyében fekvő Foktó község rom. kath. egyházának egy, az apácák gondozására bizándó kisdóvoda és gyermekmenhely létesítésére huszezer forintot.

3. A kalocsai székesegyház alapvyonának növelésére tízezer forintot.

4. A kalocsai nagyobb papnevelő-intézet alapítójének gyarapítására tízezer forintot.

5. A kalocsai főegyházmegyéhez tartozó homokmgyi, szakmári, gyula-falvi, verházi és tiszakalmánfalvi lelkészek javadalmainak egyenlő arányban való gyarapítására huszezer forintot. Tehát összesen százezer forintot.

Szent-Endrén a katolikus leányiskolázás ügye igen szomorú állapotban volt. A mozgalom, mely egy ilyen iskola felállítására és az apácák behozatalára irányult, napról napra élénkebb lett ugyan, de anyagi segédeszközök hiányában sikerrel alig kecsegtetett. Ő Eminenciája a bíboros hprímás, mint a Népnévelő értesül, végre segített a szentendrei-ken azáltal, hogy iskolahelyiségül az ottani lakarekpenztáriól 7000 frton egy épületet vásárolt, melyen most végzik a szükséges átalakításokat. Remélhető most már, hogy az iskola a jövő tanév kezdetén meg is nyílik.

A bécsi hercegezségek intronizációja Bécsben mult vasarnap ment végbe a szokásos szertartással Gruscha hercegezsérek ünnepélyes intronizációja. A katolikus egyletek nagy számmal voltak jelen. Délután 5 órakor az érseki palotában diszebed volt számos főméltóság részvételével. Ott voltak a többek között a pápai nunczius. Kállay, Gautsch, Dunajevski, Praxak és Orczy miniszterek, Bécs város polgármesterei, a linzi és st.-pölteni püspökök, a mechtaristák főpapja stb. Gruscha hercegezsérek a lakomán együttesen köszöntötte fel a pápát és a királyt.

Püspöki konferencia lesz, mint értesülünk, még e hó végével Buda várában. A konferencia tárgyat a famózus februári rendeleten kívül kivált a k o n g r u a -ügy fogja képezni.

Szép és lélekemelő ünnepély folyt le e hó 6-án Felső-Iszák községben, a midőn T. Fábián János unjonnan felszentelt veszprém-egyházmegyei áldozópap első zsenge áldozatát mutat-ta be a Mindenhatóknak. A szent ténykedésben az ujmisést ft. Pados Lajos esperes-plébános kalauzolta. A

FRIEDL HUBERT

hirdetés-felvételi irodája kath. lapok és folyóiratok számára
Bécs, V. Matzleinsdorferstrasse 7. sz. a.
van egyedül és kizárólagosan jogosítva úgy az osztrák-magyar monarchia, mint egész Európából és Amerikából e lapok számára hirdetések felvenni

A szövegnek fogalmazása, a hirdetések legcélszerűbb elhelyezése, valamint a Clichék (galvano) beszerzésére — saját beszerzési áron — a legpontosabban eszközöltek.

Zum gold Reichsapfel

PSERHOFER J.-féle

gyógyszertár Bécsben

I. kerület, Singerstrasse 15.

Vértisztító labdacso

ezelőtt **egyetemes labdacso** neve alatt; ez utóbbi nevet teljes joggal megérdemlik, mivel csakugyan igen sok oly betegség létezik, melyben e labdacso csodás hatásukat fényesen bebizonyították. E labdacso általánosan el vannak terjedve s számtalan orvos által lesznek rendelve. Alig van család, melyben ezen kitűnő háziszorból ne volna készletben. **1 doboz 15 labdacsoal 21 kr., 1 tekercs 6 dobozzal 1 ft 5 kr.** bérmentellenül. — Utánvéttel elszállítva 1 ft 10 kr. — A pénznek előre beküldése ellen **bérmentesen szállítással 1 tekercs labdacso 1 ft 25 kr., 1 tekercs 2 ft 30 kr., 2 tekercs 3 ft 35 kr., 4 tekercs 4 ft 40 kr., 5 tekercs 5 ft 20 kr., 10 tekercs 9 ft 20 kr.** — Egy tekercsnél kevesebb nem szállítatja.

Sziveskedjék határozottan PSERHOFER J.-féle vértisztító labdacsokat

kérni s arra ügyelni, hogy a dobozok tetőjén levő felírás minden dobozon a használati utasításban látható **Psershofer J.** névalírású és pedig **vera** nyomásban legyen ellátva.

Fagy-balsam. PSERHOFER J.-től 1 tégely 40 kr., bérmentesen szállítással 65 kr.

Fiaker-por, kúkkő stb. ellen, 1 dobozzal 35 kr., bérmentesen szállítva 60 kr.

Keskegy utifü-nedv. burut, rekedtség, göröcköhögés stb. ellen, 1 palack 50 kr.

Tannochinin-hajkenőcs. PSERHOFER J.-től a legjobb hajnövekedés-szer 1 szelence 2 ft.

Amerikai köszvény-kenőcs. 1 ft 20 kr.

Egyetemes tapasz. STEUDEL (tassórt) sebek, dagadtok stb. ellen határozottan bizonyított háziszor. Egy tégely 50 kr., bérmentesen szállítva 75 kr.

Por, lábizzadás ellen. Egy doboz ára 30 kr., bérmentesen szállítva 70 kr.

Egyetemes tisztító só. BULLHICH A. W.-től kitűnő háziszor a meggyártás emésztés minden következményei ellen. Egy csomag ára 1 ft.

Golyva-balsam. 1 tégely 65 kr., bérmentesen szállítva 65 kr.

Egyetemes tisztító só. BULLHICH A. W.-től kitűnő háziszor a meggyártás emésztés minden következményei ellen. Egy csomag ára 1 ft.

Élet-essencia (prági cseppek). megromlott gyomor, rossz emésztés stb. ellen. Egy kis üveg ára 22 kr.

Az itt felsorolt készítmények kivül, mindazon bel és külföldi gyógyszerászati különlegesség raktáron vannak melyek a lapoknak hirdetői rovataiban felsorolvák, az esélyeg raktáron nem levő czikk pedig kívánata pontosan s legutányosabban beszeresztetik. Posta úti küldemények az órázr beküldésük utánval mellett a leggyorsabb s az áraközösítettek. A pénz előlege s küldés mellett, legcélszerűsben postautalvány mellett a viteldij sokkal kevessebb kerdi, az utánvetel mellett való küldésnel.

Angol csoda-balsam. 1 üveggel 12 kr.

A legtöbb felsorolt specialitás kapható Bpestben Török József gyógyszerárában, király-utca 12

Kitűnő művelet munká és jó illuzió.

Kitűnő művelet munkáért.

KRISZTA ÉS TÁRSA

a budapesti oltáregylet egyedüli szállító
Budapest, IV. ker. Lipót-utca 21. szám.

Ánjalják bőven felszerelt raktárukat mindennemű római kath. és görög szertartású

m i s e r u h á k, dalmatikák, pluviale és felonokat, reverendák, czimádák,

egyházi s egyleti lobogók, egyházi szövet, damaszt, paszománt, rojt, bojt, brüsseli és czérna egyházi csipkében, sz. szobrok, csillárok, kelyhek,

Monstranciák, stáció-képek, úrkoporsók stb. stb.

Oltár keresztuti és más képek festését elvállaljuk; készítünk a legelőkelőbb művészek rajzai után

oltárokat, szószékeket, szent sirokat, keresztelő kutakat, bronz, china s valódi ezüst tárgyakat, u. m. kelyheket, ciboriumokat, oltár, tabernaculum és fali gyertyatartókat, **szülő keresztet papcicalek**, 3 és 4 hangu oltárcsengettyűket, füstölőket, tömjéntartókat. Arany és ezüst himzések bármely rajz szerint művészi-leg készülnek. — Tűzaranvózás v. ezüstözés gyári áron saját gyárainkban legrövidebb idő alatt készülnek. Megrendeléseket szegényebb egyházközségeknek részlet-fizetés mellett is eszközölünk.

Nem tetsző tárgyak visszavételnek vagy kicseréltetnek.

sz. beszédet Tóttóssy Imre theol. tanár tartotta.

A Liptóváros új plébánosának ft. Lollok Lénárt urnak beiktatása f. hó 13-án ment végbe és pedig — a plébános határozott kívánságára, minden külső pompa nélkül. A beiktatást Bogisich Mihály prépost. kerületi esperes ur végezte igen sikerült beszéd kíséretében nyújtván át az új lelképásztornak a külső jelvényeket. A beiktatott beköszöntője. — mely ez örök élet, hogy megismerjünk Téged egyedül igaz Istent és a kit küldöttél Jézus Krisztust — mely és maradandó benyomást tett. Az ünnepélyen jelen voltak az új plébános fivéréi: Lollok József preláts, esztergomi kanonok, a Pázmáneum igazgatója, kiben az ifjabb nemzedék közül, országsszerzte, sokan üdvözlik szeretettel volt előjárójukat és Lollok Győző tengerész hajó-építő, a királyi Miramare gőzös zseniális tervezője és építője. Az új plébánosnak, kire e nappal az ország szívének legnagyobb és legszebb jöbőnel bíró plébániájának és monumentális templomának súlyos gondjai nehezdedek, szeretettel mondjuk: Crescas, rētas, floreas, expectationi Ecclesiae satis facias!

A Népválasztás fardhatatlan s őnzellen buzgalomú szerkesztőjét, kit újabban az udvardi és nagytapolcsányi esperesi kerület dísztagjává választotta, hasonló megítélletésben részesült a IV. egy. tanító-gyűlés rendező bizottsága részéről is. Az erre vonatkozó okmány így hangzik:

Nagyságos és Főtisztelendő képviselő ur! A magyarországi tanítók IV-ik egyetemes tanító gyűlését rendező bizottság megemlékezvén azon kitünő érdemeikről, amelyeket Nagyságod a népokatasügy emelése körül a néptanítók ügyeinek meleg felkarolása által is szerzett, azzal tisztelte meg önönmagát, hogy Nagyságod dísztagjává választotta meg. — Fogadja nagyságod a tanítóság mély hálaérzetének ezen őszinte szívűből fakadó nyilvánulását kegyesen fölünk, akik kitünő tisztelettel maradtunk a IV-ik egyetemes gyűlést rendező bizottság nevében Nagyságodnak alázatos szolgálói: Péterfi Sándor, Lakits Vendel.

Az ujonnan választott Buda-ujlaki plébános Dr. Ott Ádám ur, e hó 20-án leend hivatalába igtatva. Ad multos annos!

Az újszaki oscehek kath. nagygyűlése, mint az Oest. Volkszt. értesül. szeptember 7-én Warnsdorfban lesz megtartva.

Szép és régi szokás az, hogy az apostoli fejedelmek halálának évfordulóján Rómában ezüst pénz veretnek, mely az elmúlt év főeseményeit örökíti meg. Az idei emlékérem a szent-anya uralkodásának tizenharmadik évfordulójáról s azon szenvedésekről emlékeztik meg, melyeknek az egyház kitéve volt. Az érem egyik oldalán Sz. Péter sziklahoz lánccal kötve látható, a mint felemelt kezekkel az égből írgalomért esd. A kép a következő aláírást viseli:

Vindice Deus Vincula
Corruant Ad Libertatem
Apostolicae Potestatis.

Változás az Irgalmasrendűek budai rendházában. A legutóbbi láptalangyűlésen rendtanácsosá megválasztott és Zágrábba helyezettett főt. Dr. Seitzl Szervác helyébe főt. Kremer Fde Ferencz írgalmi r. áldozár lön disponálva, ki 8 éven át Pozsonyban mint ujoncz-mester, és Nagyváradon, mint prior, négy és fél éven át működött.

Arjegyzék kívánatra bérmentve és ingyen.

POZDECH JOZSEF UTODAI
(THURY JÁNOS és FIA)
első magyar fuvó-gyár,
harang-és-érszazöntőző
Szabadalmazott
harangfelszerelés
és
nagy szerkovácáság

Az osztrák-magyar államvasut indóháza közelében.

GERENDAY A. és FIA
ACAD. SZOBORÁSZ.
MÁRVÁNYMŰ GYÁRA
BUDAPESTEN
MÁRIA-VALERIA UTCA 2. SZ.
Razokkal díjmentesen szétélünk.
Gyár-udvar is műterem,
Molnar utca: 4

Alapítottatt 1793 Alapítottatt 1793

Ifj. Giani Károly
templomi szövet, egyházi szerek, zászló és műhimzési gyáros
Bécs, VII. Westbahnstrasse 21.

ajánlja a ft. Papság becses figelmébe tökéletesen stilszerű és művészies kivitelű egyházi szereit, mint: casulakat, dalmatikákat, pluvialékat, teljes ornátusokat, szertartási tárgyakat és zászlókat, azon tiszteletteljes kéréssel, miszerint gyártmányaim szives megrendelése esetében, egyedül a fent jelzett címre kegyeskedjenek használni, minthogy

külön főraktár nem tartok.

Dús tartalmu képes árjegyzékek díj- és bérmentesen küldetnek.

Illustrations of various items, possibly related to the shop's products.

Gratzel Sándor

a főtiszt. kath. Papság bizományosa.

Bécs, I. Bauernmarkt 3.
Ajánlja különlegességeit, u. m. GUILLOIN-féle (Páris)

oszt. cs. és magy. kir. szabadalmazott „ÖRÖK-LÁMPA” készülék.

Ezen készülék az egyedüli, mellyel 6-13-szor 24 óráig tartó egyaránt óráig s folyton égő „örök-lángot” nyertünk.

Az örök-lámpa készülék ára 2 frt 75 kr., a szab. bél egy év tartamra 1 frt 60 kr. 1 kl. elsőrendű olaj 54 kr.

Az olajat egyévi szükséglet fedezésére külön e czélra sajtolt anyagból

16¹/₂ kilós, szilárd üvegből készült s jól bedugaszolt tartályokban — kosárba csomagolva — szállítom.

16¹/₂ kilo olaj á 54 kr. 891
Az üveg kosárral 190
Szállítás a vasúthoz 30

összesen: 10 81
1889. évi egyiptomi tömjént

4¹/₂ kilós megrendelés posta-csomagban, bérmentve küldetik:

1 Kl. I. legfin. átlátszó, illatos, gyöngy 155
1 » II. fin. fehér, illatos, csepp-alaku 120

1 » III. tisztja, jó illatú, morzsa — 75
Teljesen tiszta mah-visaggyertyák. Egy kiló 2 frt 75 kr. — (Valódiságukert és tisztja anyagáért 1000 forint kezeskedem.)

Kitünő új templomi gyertya. Ezen gyertya a lekitünőhő műviasz-gyártmány és csupán gyári áron szállított Ára:

4-10 kilóg á 1 kiló 15
10 kilón felül á 1 kiló 150

Diszes oltári lámpák. Ezen lámpák akadémiai művészek rajzai után díszesen és tartósan készítték. Bronzinger izléesek öntvényű dúsan aranyozva 45 — ugyanaz díszes bojttal 90 Nagy templomok számára 85.

Oltár-lámpa-zsinór, olasz modorra piros kenderből, 10 méter hosszúságban 6 golyóval és gypaju bojtt és aranyozott rojtjal 8 frt.

Plébánia-pecsétnyomók ruggany-tábol 250
szentképpel és szöveggel 550
Tiszta őszhangzó-csengettyük 650
Nyagobbak és finomabbak 350
Gyertyagyújtó és előlöt száru 180
1 messzely Benzín üveggel 45
Diszes, nagy, sekrestyébe való lavabó faszinre fényezve 450
Gyöntölt kézi-lámpa, csinos könnyű alakban, fényezve 4 vaslag köszörült üveggel 380

Diszes oltári lámpák. Ezen lámpák akadémiai művészek rajzai után díszesen és tartósan készítték. Bronzinger izléesek öntvényű dúsan aranyozva 45 — ugyanaz díszes bojttal 90 Nagy templomok számára 85.

Oltár-lámpa-zsinór, olasz modorra piros kenderből, 10 méter hosszúságban 6 golyóval és gypaju bojtt és aranyozott rojtjal 8 frt.

Plébánia-pecsétnyomók ruggany-tábol 250
szentképpel és szöveggel 550
Tiszta őszhangzó-csengettyük 650
Nyagobbak és finomabbak 350
Gyertyagyújtó és előlöt száru 180
1 messzely Benzín üveggel 45
Diszes, nagy, sekrestyébe való lavabó faszinre fényezve 450
Gyöntölt kézi-lámpa, csinos könnyű alakban, fényezve 4 vaslag köszörült üveggel 380

Diszes oltári lámpák. Ezen lámpák akadémiai művészek rajzai után díszesen és tartósan készítték. Bronzinger izléesek öntvényű dúsan aranyozva 45 — ugyanaz díszes bojttal 90 Nagy templomok számára 85.

Oltár-lámpa-zsinór, olasz modorra piros kenderből, 10 méter hosszúságban 6 golyóval és gypaju bojtt és aranyozott rojtjal 8 frt.

Plébánia-pecsétnyomók ruggany-tábol 250
szentképpel és szöveggel 550
Tiszta őszhangzó-csengettyük 650
Nyagobbak és finomabbak 350
Gyertyagyújtó és előlöt száru 180
1 messzely Benzín üveggel 45
Diszes, nagy, sekrestyébe való lavabó faszinre fényezve 450
Gyöntölt kézi-lámpa, csinos könnyű alakban, fényezve 4 vaslag köszörült üveggel 380

Diszes oltári lámpák. Ezen lámpák akadémiai művészek rajzai után díszesen és tartósan készítték. Bronzinger izléesek öntvényű dúsan aranyozva 45 — ugyanaz díszes bojttal 90 Nagy templomok számára 85.

Oltár-lámpa-zsinór, olasz modorra piros kenderből, 10 méter hosszúságban 6 golyóval és gypaju bojtt és aranyozott rojtjal 8 frt.

Plébánia-pecsétnyomók ruggany-tábol 250
szentképpel és szöveggel 550
Tiszta őszhangzó-csengettyük 650
Nyagobbak és finomabbak 350
Gyertyagyújtó és előlöt száru 180
1 messzely Benzín üveggel 45
Diszes, nagy, sekrestyébe való lavabó faszinre fényezve 450
Gyöntölt kézi-lámpa, csinos könnyű alakban, fényezve 4 vaslag köszörült üveggel 380

Diszes oltári lámpák. Ezen lámpák akadémiai művészek rajzai után díszesen és tartósan készítték. Bronzinger izléesek öntvényű dúsan aranyozva 45 — ugyanaz díszes bojttal 90 Nagy templomok számára 85.

Oltár-lámpa-zsinór, olasz modorra piros kenderből, 10 méter hosszúságban 6 golyóval és gypaju bojtt és aranyozott rojtjal 8 frt.

Plébánia-pecsétnyomók ruggany-tábol 250
szentképpel és szöveggel 550
Tiszta őszhangzó-csengettyük 650
Nyagobbak és finomabbak 350
Gyertyagyújtó és előlöt száru 180
1 messzely Benzín üveggel 45
Diszes, nagy, sekrestyébe való lavabó faszinre fényezve 450
Gyöntölt kézi-lámpa, csinos könnyű alakban, fényezve 4 vaslag köszörült üveggel 380

Kath. könyvpiac.

A kath. papság végrendeleségi joga cím alatt Kollányi Ferenc esztergom királyvárosi káplán sokat ígérő munkára hirdet előfizetést.

A szocializmus cz. munka, melyet lapunk múlt évi folyamában egy kiváló szakíró ajánlólag ismertetett, még folyton kapható Ambrus István theol. tanárnál Egerben.

Irodalmi jelentés Teljes tisztelettel értesitem a ft. hazai papságot, hogy »Jézus az én kiránságom«, »Magyarország Védasszonya«, »Kath. Zarándokbot« és »Dicsértessék a Jézus Krisztus« című magyar imakönyveim különféle szebbnél-szebb, elegáns, francia ízlésű és kiállítású díszkötésekben még mindig megrendelhetők. Bátorkez (postahely, Esztergom-megye), 1890. június 21. Meisermann Ignác, bátorkeszi plébános.

A lelkipásatorkodás gyakorlati vezérfonala. című munkából még rendelkezem néhány példánnyal. A mű ára 3 ft. vagy megfelelő intenció. Kötött példányok 40 krral drágábbak. A megrendeléseket kérem hozzáim intézni: Nagy-Kereskény (Hont-megye), Dr. Reindl Román, plébános.

Kalauz. a nevelő-oktatás terén. Kath. pedagógiai folyóirat. Szerkeszti és kiadja: Regéczy József. Főmunkatársak: Concilia Emil, Boromiszta István és Schulez Imre. Nagyszombat. Ára egy évre 2 ft.

Szerkesztői Üzenetek

Monitum. Diebus hisce pluribus confratrum nostrorum sacra assignavimus pro folio: *Kath. Egyházi Közöny* persolvenda, quin tamen idem Redactionem vel signatum de rite percepta assignatione intentionum certiorum reddidissent, quos hisce fraterne monemus ut huic obligationi quo ocyus satisficiant, res enim tanti momenti hoc vel maxime exposcit. His autem, quibus per inadvertentiam intentiones sunt assignatae, cum s. scriptura dicimus: habet me excusatum; Redactionem vero omni casu certiorum reddere oportet.

Dr. Theophilus Klindl
Redactor socius.
Budapest.

VIII. kerület, plébánia.

Németség. A kath. párt megalakulásának lehetősége nincs kizárva. Az ősz gazdag termést ígér ezen tekintetben is. Csakhogy tetszik tudni, hogy a gazdák várakozása gyakran mond csütörtököt. A mozgalom lelke ma Komló s s képviselő, kit hogy ama bizonyos lap igaztalanul vádol, azt megolvashatja nyilatkozatából — ha ugyan közlik.

Jóbarát. A kath. nagygyűlést előkészítő bizottság még nem alakult meg. Legyen különben nyugodt; minden igénynek, a mennyire emberileg lehetséges, elég lesz téve.

Kérelem

Felkérjük t. olvasóink közül azokat, kik lapunk ez évi folyamából az ötödik számot nélkülözhetik, hogy azt nekünk megküldeni kegyeskedjenek.

Most még szolgálhatunk egy-két teljes példánnyal: ki tehát lapunkat birni óhajja, kérjük, hogy idejekorán jelentkezék. ■■■■■

KESSLER J. és S. BRÜNN.

7 Ferdinandgasse 7.

Legnagyobb és legolcsóbb bevásárlási forrás a tavaszi és nyári évadra.

Nyári

Kammgarn-szövetek,

kiválóan díszes és tartósak uri öltönyre, 20 különféle mosható színben, 20 ctm. szélességben.

1 teljes öltöny

6.5 méter csak 3 ft.

Az első megrendelés meggyőző bennünket e mosószövetek ki-tűnőségéről.

Brünni posztószövetek

feltűnő olcsó árak mellett szállítanak, u. m.:

(csak jó anyagból)

3.10 Mtr. teljes öltönyhez 3.75

3.10 „ jobb „ 5.50

3.10 „ finom „ 8.50

2.10 „ felöltökhöz 6.—

1 drb francia piquet mel-

lényhez 1.50

Talár-szövetek a főt. Papság

részére (nyári kabátokra is

alkalmas) 120 ctmtr széles

1 méter 1.50

fekete peruvien és doszkin-szö-

vetek szalon-öltönyhez, 3.25

méter 10 ftról fölfelé.

Díszes kiállítású minta-kártyák 400 mintával a szabomester urak részére bérmentelenül.

Árjegyzékek uri és női fehérműek-köszövényzeti- és díszárúkból, min-ták posztó és rőfös árúkból díj- és bérmentesen küldetnek. A szállítási utánvételt mellett történik.

Női divat-árak.

Kockás és sujtásos divat-kelmék 60 ctmtr szélességben. hálókötésűek és gyermekruhákhoz 10 méter 2.50

Ioupen és háromszálan szövetű kelmék, mindenféle divat-színben I. 3.50 II. 2.80

Ikalmi vétel! Tartós-színű francia zefír-kelmék, 75 ctmtr. szélességben, gyönyörű színváltozattal 10 méter, most csak 3.50

Drokát- és Jacquard divat-kelmék 60 ctmtr szélességben és minden képzelhető színben 10 m. 3.60

Doris, legújabb kockás divat-kelme, tiszta gyapjú, 10 méter ezeltől 10 ftr most csak 6.50

Nervi, 90 Ctmtr szélességben, igen szép sujtásos és minden divat színben van raktáron, 10 méter csak 4.50

Kázmír, dupla szélességben fekete és színes 10 méter 6.50

Véknyomású kreton 10 méter 2.50 és 3.20

Lourdesi Mária
művészies sziklabarlangban, szolid és tartós kivitelben.

A szobor ára barlanggal:

szobor nagyság	agyag alak	fa alak
100 ctmtr	75 ftr	90 ftr
75 „	40 „	58 „
63 „	30 „	42 „
56 „	20 „	35 „
45 „	10 „	25 „
35 „	7.80	18.50
26 „	5.80	14.—

Barlang szobor nélkül nagyság szerint.

Fraiden János

faragvány-készítő

Waidhofen ad Ybbs

(Nieder-Oesterreich.)

Saját gyártmányú

templomi csipkét,

mint különlegességet

olcsó árak mellett szállít

Güntehr Tivadar

Gottesgab

(Érczhegyes)

Csehországban.

HILZER P.

cs. és kir. udv. harangöntő

Bécs-Ujhelyben (Wiener-Neustadt).

ajánlja öntődjéit harangok és egyéb senisettleg ósszhangzó harangoportok szállítására, bármily nagyságban és hangbeosztás szerint. Jótállás: az előírt hangért, tiszta ósszhangzásért és a legjobb érczért. — Harangfelszerelés kovacsolt vasból, mely által a nagy harangokkal is könnyű a harangozás. A megrendelések gyorsan, lelkiismeretesen, a legintányosabb árak és fizetési feltételek mellett szállítatnak.

Kitüntetések: koronás arany érdemkereszt s zorgalmas működésért. Két baladasi érem 1873. a fogadalmi templom 260 mázsányi harangcsoportjéért. A bécsi iparképzés díjnyerője 1880. Iparképzés Budweis 1889. díszokmány. — Alapítási év: 1838. Eddig 1,252,800 kilogram sulyban 4640 harang szállított el.

Harmonikus 4 hangu sekrestye csengetyűk 25 ftr.
Harmonikus oltári csengetyűk, élénk hangzással, darabja:

Alpakkából: 4 csengetyűs 14 ftr, 3 csengetyűs 11 ftr.
Sárgarézből: 4 csengetyűs 10 ftr, 3 csengetyűs 8 ftr.

Gersheim féle szabadalmazott Örök lámpa-bél. Szabadalommal az osztrák-magyar monarchiában, Franciaországban, Belgiumban és Németországban; approbálva a nagyméltóságú és főtisztelendő brixeni és trienti herceg-püspökök által; 2000 felüli elismerő nyilatkozat mint **legjobb és legolcsóbb** gyártmány; 20—30 százalék olajmegtakarítás, 4—14 napi égési tartam. Szétküldés bérmentesen. Fizetés csak melegezésre esetében. Ampolnák, továbbá fehér, rózsá, rubin, sárga, zöldszínű. aranyozott csiszolt üvegek szent sirokhoz, a legutányosabb áron. Gersheim öröklámpa-bél készítő telepe Feisztriczban, a Dráva mellett.

Szt.-Margitszigeti GYÓGYFÜRDŐ BUDAPEST.

35° R. meleg artézi kénes forrás, nagyszerű fürdőház, porcellán-, márvány-, kád- és kőfürdők zuhany-készülékkel, villamos fürdők.

A szt.-margitszigeti hév víz mint fürdő, vagy belsőleg, vagy belegzésre külön eredménnyel használtatott a következő kóralakok ellen:

Ceas szabák idült kútegek külsértések után fellépett issadmányok, ugyszintén hashártalob és méhbántalmakkal járó issadmányok, görvoly és bujakór, májgyomor, hólbántalmak, idült székrekedés, hólyag-hurut, női bántalmak, garat-, gége-, tüdőhurut, hűdésék és idegbántalmak

Utóbbiak ellen a villamos fürdők alkalmaztattak meglepő sikerrel.

A szigeten vannak nagyszerű pormentes sétányok, ritka szépségű virágkertet, 300 minden kényelemmel berendezett szoba, társalgási terem bel- és külföldi hírlapokkal ellátva, posta-, telefon-, távirat-összeköttetéssel, gyógyszer-tár, hol mindennemű ásványvíz is kapható

Rendelő fürdő- orvos: **dr. BAUER ANTAL**, főhercegi udvari orvos.

Naponta katoná és népzene.

Hajóközelekedés a fővárossal félóránként.

Fürdő, menetjeggyel együtt váltva és fürdő-bérletnél mérsékelt ár. A szigeten lakó fürdővendégek a fürdő- és menetjegynél előnyben részesítettek.

Fürdőidény tartama május 1-től október 1-ig.

Lakások megrendelése a szigeten a felügyelői irodában.

Szt.-Margitszigeti gyógyfürdő felügyelősége
BUDAPEST.

MAGYAR SZEMLE

SZÉPIRODALMI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

megjelen minden vasárnap másfél vagy két nagy ivben.

A MAGYAR SZEMLE közül *elbeszéléseket, vidám rajzokat, költeményeket, esztetikai és kritikai dolgozatokat, társadalmi jellemzéseket és irányzcikkeket.* — A MAGYAR SZEMLE kiváló munkatársak díszes sorával, szellemének erejével és bátor föllépésének következetes irányával a *legméltóbban képviseli a magyar szépirodalmat.* A MAGYAR SZEMLE rendkívül változatos, sokoldalú és gazdag tartalmával a legkellemebb szórakozást nyújtja minden művelt olvasónak, egyeseeknek és egész családoknak. Élvezetes olvasmányt találhat a lapban mindenki; s a *fiatal leányoknak is kezébe adható.* A MAGYAR SZEMLE irodalmi, társadalmi, közeleti mozgalmainkat, a nemzet és a világ eseményeit röviden ismerteti, tárgyalja, bírálja, *tehát nem csak mulattat, de tájékoztat is.* — A MAGYAR SZEMLE nagy gondot fordít rendkívül *érdekesítő talány-rovatának* összeállítására. Rejtvényeinek megfejtői közt *hétről-hétre* nagy értékű *jutalmakat, beces ujj könyveket* sorol ki, melyek a lap negyedévi árát mindig, de gyakran a *lap egész évi árát jóval meghaladják.*

A MAGYAR SZEMLE ára:

egész évre	6 frt
félévre	3 frt
negyedévre	1 frt 50 kr.

A MAGYAR SZEMLE kiadóhivatala

(Budapest, VI., uj-utca 14. szám)

FELLNER LAJOS

kötélgyáros

Budapest—O-Buda.

Ajánlja

minden e szakmába vágó tárgyakból dűsan felszerelt raktárát. Külön megrendeléseket is elfogad és rövid idő alatt pontosan teljesít.

Európában legjobbnak elismert és legkedveltebb padlófénymáz a

REICHENFELD-féle

NEGATORIN

ugy tartóssága, mint feltűnő szép fénye és könnyű kezelhetősége folytán, azonfelül hathatós óvszent képez a **rovarek ellen** és **hiártja** azokat minden padozatból, hol **NEGATORIN** alkalmaztatik.

Kapható a gyári raktárban:

REICHENFELD N.-nél

¶ Budapest, VI., Teréz-körút 1/b.,
ovábbá minden nagyobb fűszer- és droguista-üzletben.
Árak használati utasítással 1 szelencze 1 kilogramm 1 forint, fél kgr. 56 kr.

Rendkívül olcsó díszmunka!

Dedek Crescens Lajos

A KARTHAUSIAK MAGYARORSZÁGBAN.

A M. T. Akadémia által pályadíjjal jutalmazott mű.

Fraknoi Vilmos előszavával és Telegdy László meg Nagy Lázár eredeti rajzaival.

Ára fűzve 2 frt. Díszesen kötve 3 frt.

Megrendelhető a «KATH. EGYHÁZI KÖZLÖNY» kiadóhivatalában Budapest, Lipótváros, Lipóttér 9. sz.

Nyomatott Schmitt Sándornál Budapest, magyar-utca 6. A „Keresztény Magyarország” betűivel.

TUDOMÁNY, IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Rovatvezető: **Kaposi József.**

Chateaubriand.*

I.

FRANCOIS-RENE de CHATEAUBRIAND, ósrégi breton család sarja, Saint-Malo-ban, közel a tengerparthoz, mint ő maga szerette mondani: „au bruit des vagues“, a hullámok morajánál, 1768. szeptember 4. született.

Anyja, ki úgy látszik nem egész helyesen fogta fel köteleit, túlságos szigorral nevelte; atyja pedig épeaséggel zsarnok volt vele szemben. Szülőit e szerint tehát nem szerette, s ez igen lényeges vonás arra nézve, hogy későbben jól megérthessük jellemét. Gyermekkori ragaszkodással egyedül Lucile nővére iránt viseltetett. Lucile gyöngé, betegesen ábrándozó, szeszélyes lányka volt s fiatalon, örülettel határos lelkiállapotban halt meg. Chateaubriand első éveit a játék töltötte be, játék a homokkal és a habokkal Dinard-tól Saint-Servan-ig és Saint-Malo-tól Paramé-ig, mely vidék Franciaországnak legnagyobbyszerű és legszebb tengerparti tája. Itt futkozott a finom homoktalajon, lubiczkolva a vízben s koronkint matróz-gyerekekkel kavics-csatakat viva.

Majd a kollégium következett s elhanyagolt, hiányos tanulmányok Saint-Malo-ban, Dol-ban és Dinan-ban. Ezeket ismét az atyai kastély, Combours, váltotta fel, egy erdő közepén, melyben reggeltől naplenyugtáig céltalanul bolyonghatott, de mikor beköszöntöttek a komor esték, akkor meg kellett jelennie a két hallgató öreg és a félelem miatt folyton reszkető nővér társaságában. Éjjelre visszavonult elhagyott lakába, melyet atyja az egyik toronyban jelölt ki számára. Némi csekély olvasmány, erőteljes temperamentum, hatalmas testalkat, szenvedélyvel üzőtt vadászatok, mindig az egyedüllet s mindenkor a tenger partján vagy az erdők fái között; melábut keltő zord vidékek, mint Saint-Malo, Dinan vagy Comburg, a vad és regényes Bretagne, a borús ég, a kódós levegő s a magány ábrándképei, melyek örökké a szürke habok hullámvereisein vagy a rengetegek sudarain kalandoztak: ezekből állott ifjúsága.

E közben elérte huszadik évét s még úgyszólván semmit sem tudott. Bátortalansága hirtelen fellobbanó heveséggel párosult. Életének kietlen üressége kétségbe ejtette, s ha hihetünk szavainak, úgy ekkor már igen közel állott ahhoz, hogy öngyilkosságot kövessen el. A tengerész-pálya iránt nagy előszeretettel viseltetett, egy ebben az irányban tett kísérlete azonban meghiúsult. Ekkor a navarrai ezredben hadnagyi rangot eszközöltek ki számára rokonai. Párisba megy s ott a végtetekre hajló fiatal ember ép oly hamar beletalálja magát a legműveltebb izlésű társaságokba, mint előbb az elzárkózottságba. Az írói világ vonzotta. Megismerkedett Parnyval, Chénier, La Harpe, Chamfort és Fontanes-val, ki mindjárt az

első napon fölfedezte benne a tehetséget s azért mindig gyámolította és szerette őt.

1790-ben cikket ír az „Almanach des Muses“-be, mindenekelőtt azonban folytatja tanulmányait. Húsz éves korában még igen tudatlan; öt év alatt jóllehet rendszertelen, de ennek daczára már is bámulatot keltő erudiczióra tesz szert. Olvassa a régi historikusokat s ez olvasmányok nyomaival gyakorta találkozunk az „Essai sur les Révolutions“-ban. Tanulmányozza Montesquieu-t, ki tekintély előtte; Rousseau-t, kinek eszméit gyűlöli, de óriási képzelő erejét csodálja; Bernardin de Saint Pierre-t, kit ragyogó irályljal megáldott ostobának tart; végül különösen két férfiú iratait tanulmányozza még, kikben ösztönszerűleg magához hasonlókat lát. Szíve, mikor versenyre kel az egyikkel, épen úgy féltékeny lesz, mint mikor a másikat tönkre tenni igyekszik. E két férfiú Bossuet és Voltaire voltak.

Beköszöntött az 1791. Chateaubriand ekkor személyesen nem volt ellensége a forradalomnak; de ezrede fölsozlott, az irodalomra gyásznapok következtek, családja zaklatásoknak volt kitéve s így az a gondolata támadt, vagy tért vissza újra, hogy az éjszaki sarkút fölfedezésének ürügye alatt Amerikába menjen. Csakugyan átkel a tengeren, látja az Egyesült-Államokat, üdvözlí Washington-t, beutazza Labrador-t, Canadát, Közép-Amerikát, Louisianát, Floridát, lehet, hogy többet, lehet, hogy kevesebbet, gyanúba vették ugyanis, hogy esetleg valamivel többet irt le, mint a mennyit látott.

XVI. Lajos halálának, valamint később d'Enghien herczeg meggyilkoltatásának hire egyszerre megváltoztatta életének irányát. Visszatér Európába, belép az emigráltak seregébe s részt vesz a Thionville melletti ütközetben; beteg, megsebesülve, felholtan egy erdőszélen hagyják. Azt lehet mondani, hogy csodálatos módon menekült meg. Gyöngén, minden segedelem nélkül, sikerült Angliába jutnia. Nem tudta, hogy mily kegyetlen nyomorúság varakozik itt reá. Megismerte a szükségét, a hideget, a kétségbeesést s magát az alamizsnát is. Volt rá eset, hogy öt napig nem volt mit ennie. Tűzzel-hévvvel tehát dolog után látott. Hihetetlen munkabíró erővel fölruhazva, képes volt tizenkét óra hosszant egyfolytában írni. Kényerét napközben fordítással kereste, éjjel pedig neki fekött „Essai sur les Révolutions“ című művének. Néha erőt vett rajta az álmadozás démona s ilyenkor Londonon kívül egy elhagyott, félreeső zugolyt kereset fel. Így élte át a fájdalom tanuló-éveit.

Küzdelmében bátorság szállta meg s csak ekkor kezdte igazán szeretni az életet. Szemtanuja volt, mikor legjobb barátja, londoni nélkülözéseinek osztályosa, M. Hingant, nyomorában már a halált kereste és mégsem ez a nap volt az, melyen ő az öngyilkosságra gondolt. Titkári állást vállalt vidéken. Ott maradt egy ideig, aztán visszatért Londonba. Kissé összeszedte magát s kiadta a forradalmakról írt tanulmányát. (1797.)

* E. Faguet után francziából. („Études littéraires sur le dix-neuvième siècle.“ Paris, 1887.)

Anyjának és egyik nővérének halála, de szerintünk ideáinak természetes kifejlődése ezeknél sokkal inkább, visszavezették a vallásos érzelmekhez. Megkezdte a „Génie du Christianisme“ előmunkáitait, melyekről a Fontanes-hez irt levelekben tesz említést. 1800-ban megengedik neki, hogy visszatérhessen Franciaországba. Fontanes lelkesíti és kezére játszik. A „Mercur“-ba cikket ír Madame Stael-ről. Cikke föltűnést kelt s ő, hogy föltűnedező szerencse-csillagának folyton nyomában legyen, a „Génie du Christianisme“ kéziratából kiválasztja s közzé teszi az „Atala“ epizódját, mely egy kis önálló, befejezett regényt képez. Az eredmény óriási volt. Chateaubriand egy csapásra híres ember lett. (1801.)

Hogy a közönség várakozásának eleget tegyen, megkettőzteti munkásságát s 1802-ben a „Génie du Christianisme“ elhagyja a sajtót. Ő maga volt az első, ki megjegyzte, hogy egy munka sem jött annyira, mint ez, a maga idején. A korszellem még a hitelenségnek hódolt, de a vallásos ellenáramlat a lelkekben már erősen gyökeret vert s maga a kormány is kedvezett neki. Ez volt az egyetlen momentum Chateaubriand életében, a mikor egy időben népszerű volt és az udvar kegýt is bírta. Az első konzul Rómába küldte, hogy ott a követségnek mint titkár foglaljon állást.

Rómában két évig maradt. 1804-ben Párisban találjuk újra s politikai küldetésben épen Svájcba készült, mikor az utczán híret veszi d'Enghien herczeg kivégzetetésének. Azonnal haza megy és beadja lemondását.

1807-ben közzé teszi „René“-t, mely eredetileg, épen úgy mint az „Atala“, a „Génie du Christianisme“ egyik epizódját képezte. „René“ aratta összes művei közül a legnagyobb sikert. Ezután következett a „Les Martyrs“ (1809.) és az „Itinéraire de Paris à Jérusalem“ (1811.). Még ugyanebben az évben a francia Akadémia tagjai közé választotta. Székfoglaló értekezése kemény czélzásokat tartalmazott a császár ellen, azért megtiltották fölolvassását.

1814-ben a „De Bonaparte et des Bourbons“ című híres rópirattal ünnepelte a Bourbonok visszatérését. A száz nap alatt Gand-ban tartózkodott. XVIII. Lajossal lépett ismét francia földre s ekkor teljesen belemerült a politikába. Különböző lapoknak volt munkatársa s tekintélyes számu politikai iratot adott ki, melyeket munkái között a Polémique, Opinions et discours, Mélanges, Fragments czimek alatt találunk összegyűjtve. Meg kell még emlékeznünk berlini és londoni követségéről, továbbá arról is, hogy 1823-ban ő vitte a külügyminiszteri tárczát. A miniszteriumból nemsokára kivált, minthogy társai oppozíciót képeztek ellene. 1828-ig újra a sajtó munkása lón. Ekkor elvállalta a római követséget, melyről azonban rögtön lemondott, mihelyt Polignac miniszter lett. Előre megjósolta az 1830-iki forradalmat, melynek beköszöntével teljesen visszavonult a közügyektől s emlékiratain „Mémoires d'outré-tombe“ dolgozott.

Meghalt 1848. július 4-én, 80 éves korában, keresztény katholicushaz illő módon, az Isten fölszentelt szolgájának karjai között. Szülővárosa sirja számára egy sziklazirtet jelölt ki a Grand-Bé-szigetecskén, Saint-Malo irányában. Ott nyugszik mostan is s sirjának egyszerűsége nincs minden pompa nélkül. Egy jeltelen kö és kereszt ez Saint-Malo mögött, szemben az óceánnal, a látóhatár legmélyén, hol a tekintet már régen elveszett, Amerikával. Körötte hullámok morájanak, melyek mintegy szórakoztatni és ringatni látszanak lelke bánatát s gondolatainak örök mélabújút, „la tristesse de son âme et l'éternelle mélancolie de sa pensée.“

IRODALMI RÖVID HÍREK.

Megjelent: Hittudományi folyóirat. Szerkeszti és kiadja Dr. Kiss János, a Szt.-István társulat igazgatója s tudom. és irodalmi osztályának tagja. I. évfolyam. E minden tekintetben európai színvonalon álló folyóirattól immár a második füzetet vetjük. Tartalma négy részre oszlik; az értekezések rovatában a következő dolgozatokat olvassuk: Hit, ész, tudomány Dr. Bita Dezsőtől. Vázlatok a természetnepek vallási nézeteiről Rézbányai Jánostól, Lessing bölc. Náhánja Dr. Dudek Jánostól, Azsia világossága és a világ világossága Dr. Kiss Jánostól. A kereszténység hatása a jog fejlődésére Dr. Rézbányai Józseftől. Az új szövétség görög nyelve Dr. Engelsz (Angyal) Jánostól. Az ó-egyiptomi halottak könyve. Dr. Giesswein Sándortól. A hittudományi mozgalmak, vegyesek czim alatt a következő czikkek vannak: A papnevelés a trienti zsinat előtt Mihályfi Ákostól. A zircz-ciszterci rendnek budapesti intézete. Az angol protestantizmus megterése. K. Gy.-tól Ezekon kívül még a hittudományi magyar nyelvének és az irodalmi értesítőnek van külön rovata. A „Hittudományi Folyóirat“ évi előfizetési ára 5 frt.

Rovatvezető: Dr. Klinda Teofil.

Üdvöt az olvasónak!

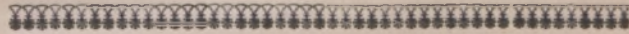
Regensburg, 1890 Jun. 29.

Tegnap érkeztem vissza Oberammergauból, a hol a passiójáték keserves kinszenvedését nemcsak végignézem, hanem az egy huzamban majdnem nyolcz óráig tartó előadás alatt végig is szenvedtem olyanira, hogy testileg-lelkileg agyon kinezva hagytam el a színteret s megfogadtam, hogy többé ily emberkinzó feladatra nem egy könnyen adom rá fejemet. Ily előzmények után nem csoda, hogy München városában, melynek nevezetességeit kétszer láttam, csak rövid időre allapodhattam meg s ott tartózkodásom alatt egyedül a híres szonokot Westermayer prelatus-plébánost kerestem fel, a ki a németeknél csak ritkán található vendégszeretettel fogadott, melyet azonban igénybe venni nem akartam hanem siettem vissza Regensburgba, hogy az út és passiójáték fáradsalmait kipihenjem. Ma a szokottnál korábban keltem fel s miséztem a székesegyházban, mivel ennek bucsunapja van és a püspök volt végzendő az ünnepélyes isten-tiszteletet, melyet látni már rég óhajtottam. A püspököt a nálunk is szokásos módon fogadták a mellékajtónál, a ki egyedül jött szerény hintaján s uszályát is balkarjára gyürve egyedül vitte, jobbajval áldást osztván a merre elhaladt.

Az «Eece sacerdos magnus» antifona hangjai között vonult a püspök a szentélybe, a hol kívül és a kanonokokon kívül, a kik violaszínü reveiendát viselnek, mindenki térdet hajtott a főoltár keresztje előtt. A sz. misét megelőzőleg körmenetileg vonult a papság a székesegyház közepén álló s viragokkal díszített sz. Péter szobra elé, a hol a kar melynek minden egyes tagja reverendában és kottában volt, elénekelt a Tues Petrus antifonát, a püspök pedig elmondotta a róla szóló óracziót. Ezután megkezdődött az ünnepélyes öreg mise s midőn a püspök azt megkezdette, a hatalmas férfikar magával ragadó nagyszerűséggel énekelte a „Nunc scio vere“ introitust, melynek szépségét csak az tudja kelőképen méltányolni, a ki nem ismeri félre az egyház és liturgia szellemét, s hallotta valamikor a gregorián énekek korekt előadását.

Csak ennek elénekelese után, midőn a misező püspök az oltárt tömjenezte szólalt meg az irlalomért esdő Kyrie eleison hangjai, melyeket nem kiser sem orgona, sem valamely más hangszer. Az egész öreg mise nem ment ugyan végbe oly nagy pompával mint hazánkban, de nekem sokkal jobban tetszett a mondhatnám puritán egyszerűség és keresetlenség, a mely teljes összehangzásban van a szertartások szellemével; különösen tetszett az ének, mely a maga természetességében ájtatosságra gerjeszt s nem szórakoztat mint a rikitó hangszeres egyházi ének és zene.

A püspök föltűnő helyességgel énekelte az órációkat az előirt dallam szerint s ép azért annál kirívóbb volt a teljes szájt fiatal diakonus habozása az evangelium éneklésében; annyira el volt fogulva a szegényke, hogy sohasem találta el a kellő hangsúlyt, a mi bizony nagyon bántotta magyar fülemet, az ünnepélyes *Ite missa est* éneklése pedig belesült, amely esorbát csak a kar helyes gregorian felelete köszörülte ki, a *Deo gratias*-szal. Az áldozás alkalmával ünnepélyes öreg misében csepenyével jelt adni nem szokás, hanem a miséző s a két diakonus áldozásakor is tovább folyik a békecsók átadása, melyben ez uttal én is részesültem a mellettem ülő kanonok részéről. A mise végén apostoli áldást (*indulgentia plenaria*) osztott a püspök, melyet IX. Pius pápa e kiváltságot engedélyező szép brevének előbb latin. majd német fordításban való felolvasása előzött meg, melynek megtörténte után, a főpásztort ugyanazon uton, melyen jött kikisértük, a ki mielőtt hintájába szállt volna csókra nyújtván gyűrűjét, megkérdezte hogy miért nem jelentem meg jun. 25-ikén azon falusi templom konzekrációjában, melyre nála való első tisztelgés alkalmával meghívott. Az adott felelettel teljesen kimentettem távol maradásomat, mert én ez napon pasziójáték-nézni voltam s melyet elmulasztanom kar lét volna, úgy okosodván hogy egyház-avatást tán még láthatok életemben, de pasziójátékot aligha.

A legújabb kiadású szertartásos könyvek.

A kath. egyház összes liturgikus könyveinek hivatalos és hiteles kiadása nemcsak az egész világon előnyösen ismerté, hanem habozás nélkül állíthatjuk, örök időkre hallhatatlanná is tette Pustet Frigyes könyvsajtóját és műintézetét Regensburgban, melynek termékei a páratlan izléssel kiállított csinos külső, a szemnek tetszetős betűk s mindamellelt hallatlan olcsó ár mellett, kiváló előszere-tettel használatnak nemcsak a kereszténység fővárosában, hanem e középponthoz való fiui ragaszkodás és vonzódás folytán az egész kath. egyházban. Annélkül, hogy ísmételnék a sok dicséretet, melylyel a regensburgi kiadású szertartásos könyveket úgy a szent atya, mint a külföldi kath. sajtó elhalmozza, egyszerűen csak jelezni akarjuk a legújabbban, vagyis a jelen év folyamán megjelent nevezetesebb kiadványokat, meg lévén győződve, hogy ez által úgy t. olvasóinknak, mint a szent ügynek szolgálatot teszünk. Nem lehet ez uttal feladatunk méltatni az Antiphonarium és Graduale Romanum tisztelettel parancsoló nagy foliansait, melyek a mai technika összes ügyességének igénybe vételével készültek a székes és társaskáptalani egyházak számára, hanem csupán azokat említjük, melyek főleg a lekipasztorokat érdeklik.

I. *Missale Romanum*, ex decr. ss. conc. Trij. restitutum, s. Pii V. pontif. max. editum. etc. Editio quarta iuxta editionem typicam. Cum approbatione S. R. C. Ratisbonae 1890. in IV° (31×23 centiméter nagy.) Ára kötetlenül 10 frt., kötve: 6, 7, 10, 12 frttal több, a kötés minősége szerint.

A misekönyv elején, a czimlapot előzőleg, nem különben a kánon előtt gyönyörű színes, illetve olajnyomatú kép van, magában a szövegben minden elsőrangú egyházi ünnep miséje előtt szép fametszet, számos iniciále. E negyedrétü és így könnyen kezelhető misekönyv magában foglalja az összes eddig megjelent miséket s a szertartásokra felügyelő bizottság által eszközölt változásokat, így a szerviták hét sz. alapítójának, nemkülömben a szentséges olvasónak (s. Rosuri) legújabb miséje már a maga helyén föltálalható. Jézus szentséges szívének ünnepe már mint dupl. I. Cl. szerepel. Általában e misekönyv fölöslegessé teszi az annyira kellemetlen betéteket. A hét minden napjára előirt votiv misék a pro aliquibus locis rész előtt vannak; e függelék az alkalommal nagyon tartalmas, a mennyiben magában foglalja a római klérus és a lazaristák összes propriumait, köztük olyanokat, melyeket eddig nem ismertünk. Az egyik új és igen szép mise ez: Dom. I. Maii. B. M. V. divini Pastoris Matris; miután a májusi ájtatosság hazánkban is mindjobban terjed nem csak a városokban, hanem faluhelyűt is. óhajandó volna, hogy főpásztoraink ez officium engedélyezését kérelmezzék a sz. széktől. A legújabb kanonizált szentek: S. Benedicti Josephi Labre. — S. Leonardi a Portu Mauricio. — B. Margari-

tae M. Alacoque stb. miséi, mind e részben találhatók fel. A legutolsó mise (nov. 26.): *Commemoratio Sanctorum quorum Reliquiae in eccl. cathedr. et aliis asservantur*, — melyről megjegyzendő, hogy benne nem mondandó a *Symbolum* vagyis *Credo*, mert ez csak ott veendő, a hol valamely nagyobb ereklje őriztetik.

Hátra van még, hogy röviden a magyarországi propriumról szóljunk, mely 1883-ban jelent meg és sok kívánni valót hagy hátra. Hogy egyebeket mellőzzünk, nem értjük, hogy jun. 27. in festo S. Ladislai, miért szerepel az evangelium után a *Credo*, holott a S. R. C. 26. Jun. 1870. meg nem engedhetőnek nyilvánította. Azért, hogy valamely ünnep dupl. II. Cl. még nincs meg a joga a *symbolum*hoz: v. ö. S. Joannis Bapt. S. Laurentii M.

Ennyit a szóban forgó misekönyvről. Mivel azonban hazánkban vannak olyanok, a kik nem a római misekönyvet használják, felhozhatjuk, hogy októberre elhagyhatja a sajtót: *Missa Romano-Monastica* etc. ad usum earum omnium familiarum relig. quae sub regula S. P. Benedicti militant accommodatum. Editio tertia. Cum textu et cantu a S. R. Congr. approbato. Kis folió. (37×25 centim. nagy.) Ára kötetlenül 13 frt. merített papíron 18 frt. lesz.

A mint alkalmunk volt az egyes ivéket szemlélnünk, meggyőződünk, hogy e misekönyv, melynek pro aliquibus locis függeléke különösen gazdag az új misékben, méltóan fog sorakozni a sz. szék által jóváhagyott és Pustet könyvsajtója alól kikerült eddigi szertartásos könyvekhez.

II. *Missae pro Defunctis*. Editio prima post typicam. Ratisbonae 1890. Kis folió. Ára kötetlenül: 1.20, 2.40 frt a papiros minősége szerint, — kötve 2, 3 frttal drágább.

E misekönyvben csak azon újítást találjuk, hogy a S. R. C. Ausztria-Magyarország számára külön órációzt engedélyezett pro defuncto imperatore, rege, duce. aut principe etc. mely külön lapon, függelék gyanánt szuval.

III. *Horae Diurnae Breviarii Romani* etc. Editio prima post typicam. Ratisbonae 1890. in 32°. chinai papiroson. Kötetlen 1.50 frt.

Ezen számos metszettel diszitett kiadás, föltululja az eddigieket, úgy a csinos kiállítás, mint a kényelmes berendezés tekintetében; magában foglalja az összes eddig előirt officiumokat. A magyarországi proprium, mely nem teljes, külön kérelmre, mellékeltek.

IV. *Epitome ex Vespérali Romano* concinnata ex editionibus typicis Antiphonarii et Brev. Rom. Cura et auctoritate S. R. C. publicatis. Ratisbonae 1890. in 8°. Ára füzve 1.20, felbörbe csinosan kötve 1.80 frt.

A kiadó következőképen ír az előjáró beszédben e könyvről: Praesens Epitome, ex editione typica Antiphonarii Rom. desumpta, ad earum ecclesiarum commoditatem, in quibus Vesperae cum Completorio tantum diebus Dominicis Festisque cantari solent, apte digesta est. . . .

Quae cum epitome solummodo ad manus cantorum et musicorum destinata sit, textus Capituli, Orationum et similium deest: si qui his indigeant. . . . Vespérali Rom. ex iisdem editionibus typicis Antiphonarii et Brev. Rom. concinnato utantur.

V. *Cantorinus Romanus* seu collectio compendiosa Cantionum ecclesiasticarum, quas editiones typicae S. R. C. Missalis, Ritualis et Pontificalis Rom. continent, ad instructionem cantum choralem discentium edita. Ratisbonae 1890. in 8°. Ára füzve 1.20, csinos felbörkötésben: 1.80 frt.

E háromszáz lapra terjedő énekes könyv különösen a kispapok számára készült, a mint ezt az előjáró szóban olvassuk, a hol egyebek közt ez áll: In clericorum seminariis cantus Gregorianus praecipue coli debet, ut sacerdotes ordinandi ad Deum glorificandum et populum aedificandum in officiis divinis pro facultatibus conferant. Ad cantum vero choralem addiscendum nil est gravius, quam in cantando exercitatio continua, et quidem eorum exemplorum, quae in futurum plerumque in usu erunt. Quibus exemplis libri liturgici, . . . absque dubio abundant.

Istorum librorum cantum Ss. D. N. P. P. Leo XIII. in praesens gloriosissime regnans per commissionem specialem revideri et in editionibus S. R. C. typicis omnibus patefieri fecit, vetuitque Decreto d. d. 26 Aprilis 1883, fore, ut editiones librorum supradictorum abhinc imprimerentur, nisi quoad partes

musicales editionibus typicis essent omnino conformes . . . Ex quo apparet, cantum Gregorianum in Missa et functionibus ecclesiasticis adhibendum potissimum iuxta dictos libros docendum et discendum esse.

Szep szó ez, bárha sokan mennél többen lelkesednének az egyház sz. ügyéért, s Isten dicsőségeért! Eddig ugyanis vajmi kevés eredményét látjuk hazánkban a sz. szék nemes törekvéseinek és fáradozásainak.

Midőn ez említettük könyveket t. olvasóink figyelmébe ajánljuk, fel kell említenünk, hogy az összes regensburgi kiadványok kaphatók Bécsben is, Mayer et Comp. könyvkereskedő cégénél. (Wien, Singerstrasse, Deutsches Haus.)

Melchisedech.

Decreta Congr. Rom.

Dubium: An ex constitutione S. S. D. N. Leonis Papae XIII. quae incipit *Misericors Dei Filius*, abrogatum sit privilegium, quo, uti asseritur, in ecclesiis ubi erectae reperiebantur Congregationes tertii ordinis saecularis s. Francisci Assisi acquiri poterat Indulgentia de Portiuncula nuncupata? S. C. Indulg. respondit: **Affirmative.** (12. Dec. 1888. in Apamien.)

Dubium: An visitantes Ecclesias ord. s. Francisci die 2. Au. lucrentur indulgentiam plenariam toties, quoties in eas ingrediuntur et parumper ibi orant? Et an requiratur, ut fiat Communio in eadem ecclesia? Resp. **Affirmative** ad primam partem, **negative** ad secundam. (S. C. Indulg. 12. Julii 1847. in Valentinesi.)

Dubium: An sacerdos post sumptionem Pretiosissimi sanguinis debeat parumper immorari in adoratione, prout fit post sumptionem s. hostiae. Resp. **Serventur rubricae.** (S. R. C. 24. Sept. 1842. in Neapolitana.) Rubricae autem haec habent: «Quibus sumptis (pretioso sanguine et particula s.) dicit secreto: *Quod ore sumpsimus, et super altare porrigit calicem ministro etc.*» (Rit. Serv. Tit. X. 5.)

Dubium: Cum festa S. Joseph et Immaculatae Conceptionis B. M. V. ad primum gradum inter solemnitates evecta sint, quaeritur an his diebus liceat celebrare Missam solemnem de Requite praesente cadavere ut fit Feriis 2 et 3 infra Oct. Pasch. et Pent? Resp. **Negative.** (S. R. C. 28. Dec. 1884. in Lucion.)

Dubium: Cum non idem sentiant Rubricistae circa Missam de Requite, corpore praesente, in festo s. Joseph Patroni eccl. cath. . . ideo ad uniformitatem in praxi stabiendam quaeritur: Utrum decret. in Lucion. diei 28. Dec. 1884. ita absolute intellig. sit, ut nulla ratione nulloque in casu permittatur Missa de Requite praesente cadavere, in Festo s. Patriarchae Joseph, necne? Resp. **Affirmative.** (S. R. C. 20. April. 1888. Urgellen.)

Dubium: Utrum qui obtinet diversas facultates ab Apostolica Sede, scil. altaris priv. personalis, erigendi stationes viae crucis, benedicendi cruces, numismata etc. debeat exhibere dictas facultates Ordinario, etiamsi nulla mentio facta sit in concess. rescriptis? Resp. **Affirmative**, quoad viae crucis erectionem; **negative** relative ad alias facultates, nisi aliter disponatur in obtentis concessionibus. (S. C. Indulg. 5. Febr. 1884. in Valentinen.)

FELELETEK.

A buzászentelő és keresztjáró napokon

nem köteles a lelkipásztor hiveiért misézni, a mit ha valaki jószántából, buzgóságból megtesz, igen helyes, dicséretes dolgot mivel. April 25-ike vagyis sz. Márk napja különben sem tartozik azon napok közé, melyek a hitközségért való misézés kötelezettségével járnak. Necessitas publica exigit ut his diebus celebraretur missa: *Exa udivit, seu praescribitur qualitas, non autem applicatio missae, et ideo libere ad mentem testatoris vel intentionem dantis celebrare potuisti.*

Apostolok oszlása ünnepén.

Szerintünk nem piros, hanem fehér szín használandó a liturgiában, a mint ezt tényleg a szatmári egyházmegye naptára elő is írja. A misekönyv rubrikája (Tit XVIII. 3) így szól: *Rubeo colore utitur . . . in natali Apostolorum Petri et Pauli, et in festis aliorum apostolorum:* tehát csak az apostolok születése illetve szent-vedése ünnepén van előírva a piros szín, nem pedig azoknak egyéb ünnepén: pl. Sz. Pál megterése napján az egyház fehér színbe öltözik, a miből következtetve az apostolok oszlása ünnepén ugyancsak a fehér szín használandó.

Cingulum.

potest esse sericum et coloris paramentorum, sed iuxta praesentem ecclesiae usum congruentius est lineum et album (S. R. C. 22. Jan. 1701.) et longitudine quatuor metrorum cum dimidio. Novissime autem S. eadem C. permisit, ut etiam cingula lanea sicite adhiberi possent (23. Dec. 1862. in ord. Carthusian.)

Biretum.

Hogy mások minő biretumot viselnek azt ne nézze, hanem ha ujnak beszerzéséről van szó, rendeljen három ágút (cum tribus apicibus), mert az ilyen egyedül a helyes, a mint ezt lapunk f. é. 4. számában közölt dekretum (S. R. C. 7. Dec. in Venusin.) minden kétségen kívülé teszi. Akinek van érzelme az ily dolgokhoz, nem fog azzal törődni, hogy mások mit szólnak, vagy mit cselekesznek, hanem engedelmeskedni fog a csekélységeknek látszó dolgokban is az egyház rendeleteinek. A mi a beküldött kérdés másik részét illeti, feleletünk rá az, hogy 1888 febr. 3-án csakugyan megjelent egy pápai breve, mely a violaszínű biretum viselését a közönséges papoktól megvonja s a püspököknek tartja fenn kiváltságképen, a mely azonban tudtunkkal hazánkban sehol sem lett kihirdetve vagy foganatosítva. A szóban forgó breve egyébként teljes szövegben így hangzik:

LEO PP. XIII.

Ad perpetuum rei memoriam. Praeclaro divinae gratiae munere effectum est, ut sacerdotalis Nostrae consecrationis diem quinquagesimo anno redeuntem frequenti Epporum Venerabilium fratrum Nostrorum corona septi, innumero fidelium coetu stipati, quin et universo christiano orbe gestiente celebrare poterimus. Cui tantae celebritati fastigium impositum est maioribus coelitus honoribus, quos divino Spiritu aspirante supra auctoritate Nostra nonnullis eximiae sanctitatis viris soleinni ritu attribuimus. Quae quidem omnia non uno Nobis nomine grata et pericunda fuerunt. Primo enim in spem adducimur fore ut fidelium precibus ac novensilium Sanctorum intercessionem propitiatus Deus tot tantisque, quibus humana premitur societas, malis opportuna offerat remedia, optatamque mundo pacem ac tranquillitatem largiatur. Deinde vero ex eo laetamur quod innumerabiles observantiae et obsequii significationes, quibus Nos toto orbe fideles unanimi consensione prosequuti sunt, tum ostendunt et antiquam pietatem et Apostolicae Sedis amorem christianis pectoribus alte manere defixum, tum in summam Venerabilium Fratrum s. Antistitem laudem cedunt, quorum opera ac virtute in populis sibi commendatis et conceditis in tanta temporum perversitate ita viget ac floret catholicae religionis cultus, et huius Sedi ac Rom. Pontifici senti animi addicti. Nos ne fausti huius eventus memoria intercidat, utque ut publicum aliquod benevolentiae Nostrae testimonium Vener. Fratris exhibeamus, externo honoris insigni universos terrarum orbis Antistites exornandos censuimus. Quare hisce litteris Apostolica auctoritate Nostra perpetuum in modum concedimus, ut universi Patriarchae, Aeppi et Eppi bireto violacei coloris hoc futurisque temporibus uti libero et licite possint et valeant. Hoc ita illis proprium volumus, ut alius qui Episcopali dignitate non sit insignitus eiusmodi ornamento ulla tenus potiri queat. Non obstantibus Constitutionibus et sanctionibus Apostolicis, ceterisque omnibus licet specialiter et individua mentione ac derogatione dignis in contrarium facientibus quibuscumque. Datum Romae apud s. Petrum sub Anno Piscatoris die III. februarii 1888 Pontificatus Nostri Anno Decimo.

M. Card. Ledochowski

